spalis / october 1984

laiškai
liebviams

PAŠAUKIMAI IR PAŠAUKTIEJI	289	Sesuo Ona Mikailaitė
EILĖRAŠČIAI	296	A. P. Bagdonas ir Klemensas Jūra
KAS IŠPAŽINS . . .	297	Chiara Lubich
DU DIDIEJI KELIAI	298	Juozas Prunskis
ĮGYVENDINKIME SAVO GERUMĄ	299	V. Bagdanavičius
MEDITACIJOS	301	Aleksandras Kelmietis
PERSIVALGYTI NESVEIKA IR NEKRIKŠČIONIŠKA	302	Dr. Juozas Kriaučiūnas
VĖŽYS, ŠIRDIS, MEILĖ. . . (IV)	304	Vytautas Kasniūnas
KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA	308	Aleksandra Gražytė
MERGAITĖMS NEAPSIMOKA SIEKTI PROFESIJŲ . . .	309	Danutė Račiūtė
KAIP LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ PADARYTI ĮDOMESNĘ	311	Auris Jarašiūnas ir Tauras Radvenis
"MAŽŲJŲ DIENOS" MAŽIEMS IR DIDELIEMS	312	Nijolė Jankutė
TĖVYNĖJE	313	Gediminas Vakaris
POEZIJA IŠ LIETUVOS	319	N. N.
KALBA	320	Juozas Vaišnys, S.J.
ŠYPSULIAI	321	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	322	J. Pr.
ATSIŲSTA PAMINĖTI	324	Red.

Šis numeris iliustruotas Algirdo Grigaičio nuotraukomis. Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for $8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. **Postmaster:** Send address changes to "Laiškai Lietuviams", 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

religinės ir tautinės kultūros žurnalas

Laiškai lietuviams

1984 / SPALIS - OCTOBER / VOLUME XXXV, NO. 9

PAŠAUKIMAI IR PAŠAUKTIEJI

SESUO ONA MIKAILAITĖ

Nesunku mums sutikti su popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiais, pasakytais viename pamoksle 1981 metais: "Pašaukimų stoka į kunigus ir taip pat į vyrų bei moterų vienuolijas, atvirai kalbant, šiandien yra pagrindinė Bažnyčios problema".

NELINKSMOS STATISTIKOS

Svarstant pašaukimų klausimą lietuvių visuomenėje, svarbu prisiminti, kad esame dalis platesnės visuomenės, kuri taip pat sielojasi pašaukimų stoka, kuri gyvena tais pačiais rūpesčiais.

Amerikoje pašaukimų krizė aštrėja per paskutinius dvidešimt metų ir dar nėra jokių ženklų, kad ji pagerės. Kai kas net mano, kad dabar yra tiktai šios krizės pradžia.

Pažvelkime truputėlį į nelinksmas statistikas. Nors kunigų skaičius JAV 1963 ir 1983 m. buvo beveik tas pats — 58.000, tačiau veiklių, pajėgių kunigų skaičius smarkiai krinta. 1984 m. suskaičiuota apie 12.000 seminaristų; tai 700 mažiau negu 1983 m., 8.000 mažiau negu 1973 m., ir 36.000 mažiau negu 1963 m. Tačiau dramatiškiausias sumažėjimas yra seserų vienuolių gretose. Jų skaičius nusmuko nuo 177.000 iki 120.000. 1983 m. statistikos rodo, kad dabar yra 118.027 seserys vienuolės — pustrečio tūkstančio mažiau negu pernai. Šiuo metu yra 69% mažiau seserų, dirbančių mokyklose, negu prieš 20 metų. Tuo tarpu tikinčiųjų skaičius JAV yra paaugęs.

Galima būtų vis didinti ir dauginti šias nelinksmas statistikas, bet tai tik mus nuliūdins ir neigiamai nuteiks. Pasižiūrėkime, ar nėra *teigiamų* reiškinių, kokių nors prošvaisčių.

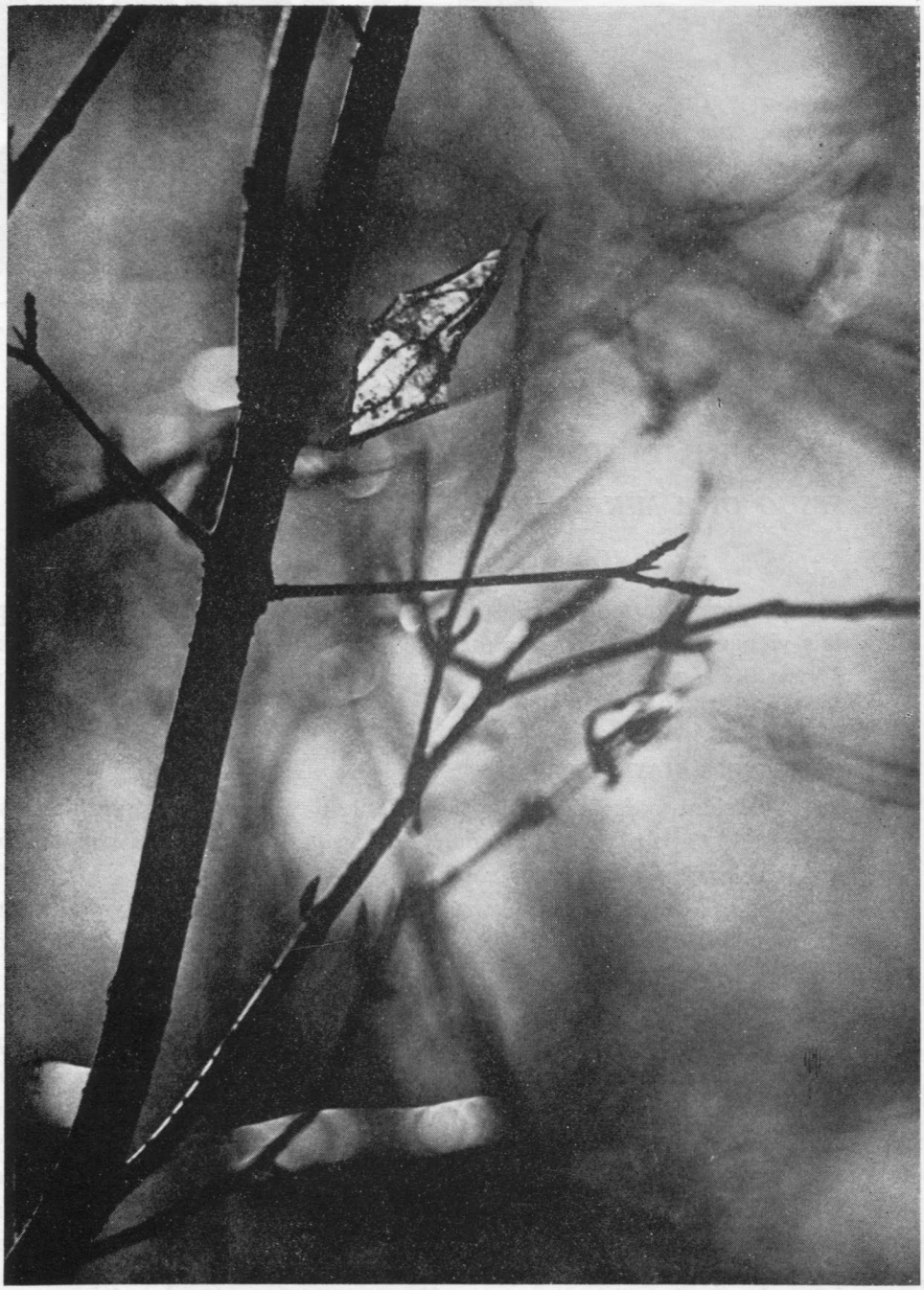

Algirdo Grigaičio nuotrauka

TEIGIAMI REIŠKINIAI

Šiomis dienomis dažnai minima knyga *Megatrends*, kurioje jos autorius nurodo didžiąsias šiandienos kryptis. Viena tų kryptčių, jau besireiškianti Amerikoje, yra žmonių grįžimas prie religijos. Ir štai viename populiariame moterų žurnale (*Woman's Day*, April 1984) radau įdomų to teigimo patvirtinimą, būtent straipsnį su tokia antrašte: "Mes vėl atradome Dievą". Šiame straipsnyje įvairių religinių bendruomenių nariai pasakojasi, kaip jie su savo šeimomis grįžo prie religijos, ją apleidę ar nesidomėję eilę metų. Straipsnio autoriai sako: Katalikų bažnyčios ir taip pat kai kurių protestantų bažnyčių narių skaičiai vėl pradėjo kilti. Beveik 7 iš 10 amerikiečių priklauso bažnyčiai ar sinagogai... Visame krašte vyrai ir moterys, pabėgę nuo religijos, ima grįžti. Ir tai ne dėl to, kad jų tėvai praktikavo, bet dėl to, kad jie patys sąmoningai apsisprendžia, kaip pavyzdžiui, viena straipsnyje minima pora: "Mano šeima atrado, kad krikščionybė, per ilgai užkasta po įstaiginiu balastu, gali būti tikrai prasminga paprastiems žmonėms". Tai, žinoma, yra gera žinia.

Šeimų sąmoningesnis religinis gyvenimas, be abejo palies ar jau paliečia ir jaunimą. Koks yra tas šių dienų jaunimas, dėl kurio mes taip mėgstam skųstis? Jo religinės nuotaikos, mano manymu, labai panašios į brolio Roger Schutz, Taizé bendruomenės įsteigėjo. Jis kalba apie save, kai buvo jaunuolis:

"Kai buvau jaunas, nedrįsdavau melstis... Negalėčiau sakyti, kad būčiau visiškai praradęs tikėjimą ar kad būčiau nugrimzdęs į netikėjimo gelmes. Aš dar turėjau pasitikėjimą žmonėmis, kurie išgyveno Dievą, nors aš pats tos Dievo nuojautos ir neturėjau. Pasitikėjau savo močiute ir taip samprotaudavau: tikriausiai ta esminė tikrovė, kuri yra Kristus ir į kurį ji nuolat kreipiasi, tikrai egzistuoja — negaliu to paneigti, nes jos gyvenimas tuo remiasi... Tačiau aš pats nesupratau, kaip aš galėčiau Kristų susitikti..." (*America,* January 22, 1983: "An interview with Brother Roger of Taizé").

Tai gana tiksliai apibūdina daugumos mūsų jaunimo nuotaikas. Ir tikybos dėstytojai pripažįsta, kad jaunimui dabar labiausiai reikia ne tik religinio mokymo, bet gerų pavyzdžių (angliškai "role models").

KĄ JAUNIMAS GALVOJA APIE PAŠAUKIMUS?

1981 m. rugsėjo mėn. *The Wall Street Journal* Čikagoje pravedė apklausinėjimą, kuris davė labai įdomius rezultatus: 94% katalikiško jaunimo nuo 14 iki 30 metų amžiaus pasisakė, kad jie niekuomet nebuvo svarstę dvasinio pašaukimo, ir 86% pasisakė, kad niekas niekad jiems nesiūlė tokį klausimą svarstyti.

Šių metų birželio pradžioje Vašingtone vyko seminaras tokia tema: *Eklezinė plotmė: vienuolinio gyvenimo širdis.* Šiame seminare dalyvavo 300 narių iš 75 vienuolijų. Buvo ir simpoziumas, kuriame jaunimas pareiškė savo nuomonę apie pašaukimų į dvasinį luomą sumažėjimą. Jis pasisakė, kad šis sumažėjimas yra didele dalimi pačių kunigų ir vienuolių kaltė, nes jaunimą atstumia: Bažnyčiai neištikimos ir supasaulėjusios vienuolijos; nelaimingi kunigai ir vienuoliai,-ės; dvasininkai, kurie viešai priešinasi Bažnyčiai ir jos potvarkiams; dvasininkų apatija ir nesistengimas jaunimą kviesti bei jam padėti ugdyti pašaukimą į dvasinį luomą. Dar kitos jaunimo išvardintos priežastys, kodėl jiems sunku išgirsti Kristaus kvietimą yra: religinių žinių stoka; didelis išorinis triukšmas iš radijo ir televizijos; gerų pavyzdžių trūkumas. Jie pabrėžė, kad jaunimas tik tada galės atsiliepti Kristaus kvietimui, kai jis pažins Kristų! Jaunimas nori patirti, kad Kristaus sekėjai, kunigai, vienuoliai,-ės žino, kas jie yra, nebijo tokiais pasirodyti ir kad jų gyvenimas atitinka jų žodžius.

Žurnalas *U.S. Catholic* (June, 1984) apklausinėjo paauglių tėvus, kodėl jų vaikai nesidomi dvasiniu pašaukimu. Jie suminėjo šias tris svarbiausias priežastis: 1. jaunimas nepažįsta kunigų ir vienuolių, juos retai temato; 2. jaunimas nusivilia, kai skaito laik-

raščiuose ar kitaip sužino, kad kunigai ir vienuolės apleidžia savo pašaukimą; 3. jaunimas mano, kad šiais laikais galima Dievui tarnauti kitais būdais, ne vien tik dvasiniame luome.

Tėvai labai jautriai ir skaudžiai reaguoja, kai jie yra kaltinami dėl pašaukimų trūkumo. Minėtame straipsnyje jie pasisakė, kad jie nenori savo vaikų stumti: 1. jie nenori savo vaikams įkalbinėti, kuo jie turėtų būti, nes jie ir patys gailisi kai kurių savo žingsnių, kuriuos įtaigavo jų tėvai; 2. jie abejoja, ar jų jaunimas ištvers viso gyvenimo įsipareigojime, kai jie mato, kad tiek daug dvasininkų neištveria; 3. jie yra linkę sutikti su savo vaikais, kad dabar yra pasauliečių pašaukimo išvystymo metas, tačiau jie supranta ir rūpinasi, kokioj padėty atsidurs visa Bažnyčia, mažėjant kunigų ir vienuolių skaičiui.

1983 m. psichologų padaryta studija apie pašaukimus teigia, jog dabartinį jaunimą nuo dvasinio luomo labiausiai atgraso du dalykai: celibatas ir užsiangažavimas visam gyvenimui. Yra mokslininkų, kurie sako, kad religinių pašaukimų stoką įtaigauja ne tiek psichologiniai, kiek socialiniai sumetimai. Pavyzdžiui, toks kun. J. Komonchak mano, kad į pašaukimus neigiamai veikia Amerikos Katalikų Bažnyčios krizė, t.y. jos žlugimas kaip savito kultūrinio vieneto ("distinctive subculture") Amerikos visuomenėje.

AR IŠ VISO KAS NORS DABAR RENKASI DVASINĮ LUOMĄ?

Jei tokios yra dabartinės nuotaikos bei įsitikinimai, nenuostabu, kad naujokynai ir seminarijos yra beveik tušti... Ar iš viso kas nors dabar stoja į kunigus ar vienuolius, -es? Nors pašaukimų maža, bet jų dar yra! Į seminarijas ir vienuolynus dabar stoja vyresni kandidatai, jau mokslus baigę ir darbus įsigiję profesionalai, ypač tie, kurie savo profesijoje tarnauja žmonėms, bet nori gilesnio maldos bei krikščioniško bendruomeninio gyvenimo. Vienuoliniu gyvenimu susidomi ir asmenys, kurie artimai dirba su kunigais ar vienuoliais,-ėmis ir patiria jų pasiaukojimą savo misijai. Kai kurie profesionalai nusivilia rungtyniavimu bei kova už būvį, kuri vyksta net humaniškiausiose profesijose, ir ieško kitokio pobūdžio gyvenimo.

Visi, kurie studijuoja dabartinę religinę padėtį vakaruose, pastebi, kad pašaukimų netrūksta Trečiojo pasaulio kraštuose bei komunistiniuose kraštuose. Įdomu kad, JAV vietnamiečių imigrantų tarpe yra 1 kunigas 430-čiai tikinčiųjų; tuo tarpu amerikiečiai turi 1 kunigą 900 tikinčiųjų. Žinome, kad Lietuvoje yra daug pašaukimų, tik valdžia varžo jų auklėjimą. Lietuvos jaunimas žavisi už tikėjimą galvą guldančių kunigų bei vienuolių auka. Neseniai į vakarus atkeliavo du numeriai Lietuvos jaunimo leidžiamo laikraščio *Lietuvos ateitis*. Įžangoje aiškiai pasisakoma, kad šis yra *katalikiško* Lietuvos jaunimo leidinys. Vienas iš mus pasiekusių numerių dedikuotas kunigams: Alfonsui Svarinskui ir Sigitui Tamkevičiui. Čia jaunimas pasisako, kaip juos veikia didvyriškų kunigų pavyzdžiai.

"*Mūsų laikais tikima ne mokytojais, bet liudytojais,* aukos žmonėmis, kokiu yra kun. Alf. Svarinskas. Mes, katalikiškasis Lietuvos jaunimas, einame į bažnyčią klausyti ne pamokymų, kurių ir taip apstu iš visų pusių, bet įsitikinti, kad yra tikrų žmonių, Kristaus liudytojų ne vien žodžiais, bet visu savo gyvenimu, ne išskaityta knygine išmintim, bet, jei prireikia, ir krauju. Jais mes tikime, o ne tais, kurie gražbyliauja tik lūpomis, neiliustruodami, nepatvirtindami darbais".

Ir toliau...

"Mes, katalikiškasis Lietuvos jaunimas, norime vienybės, suprantame jos jėgą. Norime, kad Lietuva, Lietuvos žmonės, Lietuvos Bažnyčia būtų vienas kūnas, viena siela. Mūsų gal nedidelė patirtis, neišgyvenome pokario siaubo, bet esame dėkingi tiems negrįžusiems, tiems ištvėrusiems, kurių dėka tebedega Kristaus žiburys.

Mes gerbiame auką ir norime, kad ir kiti ją gerbtų. Nepagarba aukai — išdavystė. Visų mūsų pagarba aukai ir bus Lietuvos tikinčiųjų ir ganytojų vienybės jungtis. Tik tada, jeigu šios aukos kaina bus atstatyta

vienybė tarp Lietuvos kunigų, tik tada ji šioje žemiškoje plotmėje nebus beprasmė".

Šiems žodžiams nereikia komentarų.

KĄ DARO SĖKMINGI PAŠAUKIMŲ UGDYTOJAI?

Kaip matome, kai kur nereikia dėti taip didelių pastangų pašaukimus ugdyti, jie lyg ir savaime išauga. Tačiau pas mus taip nėra. Vienas amerikietis kunigas, sėkmingas pašaukimų ugdytojas, per penkerius metus pritraukęs 134 jaunus vyrus į savo vienuoliją, sako, kad nėra *pašaukimų* krizės, bet, bent Amerikoje, yra tiktai *pašaukimų ugdytojų* krizė.

1983 m. gruodžio mėn. Čikagoje įvyko suvažiavimas pašaukimų klausimu. Tarp kitų svarstybų, jame kalbėjo šeši sėkmingai pasidarbavę pašaukimų ugdytojai: dvi seserys-vienuolės, trys kunigai ir vienas brolis. Jie pateikė daug įdomių ir naudingų minčių bei pasiūlymų, tačiau čia norėčiau jums perduoti tris, mano manymu, svarbiausias mintis.

A. *Pašaukimų direktorius,-ė* yra tikrai sėkmingi, jei turi ne tik Dievo dovaną tam darbui, bet yra ir tinkamai išsilavinę ir paruošti su jaunimu dirbti. Taip pat labai svarbu, kad toks asmuo tą darbą dirbtų eilę metų, ne tik kokius 3-4. Didesnė patirtis, metodų išvystymas, tinkamų pagalbininkų sutelkimas ilgainiui neša daug vaisių. Ir su pačiu jaunimu reikia ilgiau palaikyti santykį, ne tik porą kartų susitikti ir pasišnekėti.

Kunigas, kuris šiuo klausimu kalbėjo, pabrėžė informacinės literatūros veiksmingumą, jei ji yra gerai paruošta, patraukli, dažnai keičiama ir lengvai jaunimui prieinama. Jis pats patyrė, kad labai naudinga, kai šią medžiagą padeda ruošti ir kiti vienuolinės bendruomenės nariai. Jis daug ką iš savo konfratrų priprašo toms brošiūroms rašyti ir pastebi, kaip kyla entuziazmas, susidomėjimas ir parama jo darbui. Jo nuomone, vienuolijos turi būti daug agresyvesnės, ieškant pašaukimų. Jis sako, kad negalime sėdėti namie ir laukti, kol jaunimas pasibels į mūsų duris.

Nors vienuolijų ar vyskupijų paskirti pašaukimų direktoriai gali labai sėkmingai darbuotis, tačiau nuo seno trys labiausiai veiksmingi pašaukimų ugdytojai, kurie gali ir neturėti jokio profesinio pasiruošimo, yra: parapijos kunigai, motinos ir seselės-vienuolės.

B. *Parapinė pašaukimų ugdymo programa* mane labai sudomino. Apie ją pasakojo viena seselė, kuri padėjo ją išvystyti ir pati joje dalyvavo. Tokia programa veikia maždaug taip.

Sudaroma grupė, į kurią įeina: kunigas, vienuolė, brolis ir kiti suinteresuoti asmenys, pavyzdžiui, diakonas, pasaulietis iš parapijos tarybos ir t.t. Mintis yra, kad grupė geriau pavaizduoja įvairius pašaukimus Bažnyčioje. Ši grupė ateina į parapiją ir visą savaitę joje veikia. Sekmadienį per Mišias parapiečiai supažindinami su šia programa: vienas ar du grupės nariai pakalba apie pašaukimus ir prašo parapiečių maldų. Per savaitę aplankomos mokyklos, stengiamasi susitikti su kiek galint daugiau parapijos jaunimo — nuo darželinukų iki studentų. Keli parapiečiai paprašomi į savo namus priimti suaugusių diskusijų grupeles. Tuo būdu jaunimo tėvai gali kelti klausimus, pasikalbėti su pašaukimų ugdytojais ir tarp savęs. Ugdytojų grupė taip pat aplanko kiek galima daugiau parapijoje veikiančių vienetų, pavyzdžiui, Šv. Rašto būrelius, pensininkų klubą, bet kurį būrelį, kuris sutinka juos priimti ir išklausyti. Programa baigiama penktadienio vakarą su specialiomis Mišiomis, kurių tema yra pašaukimas tarnauti Dievui. Tų Mišių metu kunigai, seselės, diakonai, vedę žmonės atnaujina viešai savo pažadus tarnauti Dievui ir artimui.

Mano žiniomis, lietuviškose parapijose tokia programa nėra bandyta.

C. *Pašauktųjų nusiteikimas*, anot kito kalbėtojo, yra nepaprastai reikšmingas pašaukimų ugdyme. Tie, kurie nori kitus uždegti, patys turi būti pilni vilties ir turėti viziją ateičiai. Pašaukimų ugdymas vyksta tada, kai pašauktieji yra visiškai įsitikinę savo pašaukimo vertingumu.

Pašaukimams ugdyti reikia: maldos, asmeniško kvietimo, vaišingumo, t.y. noro įsileisti jaunimą į savo vienuolynus bei kle-

bonijas susipažinti, pabendrauti. Ar ne taip pats Kristus ugdė pašaukimus, sakydamas klausiantiems, kur jis gyvena: "Ateikite ir pažiūrėkite!"

Svarbu palaikyti gerus santykius su jaunimo tėvais, atsakyti į jų klausimus, juos informuoti. Nėra veiksminga apeliuoti į jaunimą ar į jo tėvus neigiamu tonu, kalbant apie pašaukimų trūkumą, įstaigų žlugimą, parapijų galą. Vienas kalbėtojas tai labai akivaizdžiai patyrė, kai po jo kalbos vienas tėvas pasisakė: "Kokia prasmė jaunimą raginti imtis stumdyti suolus ant skęstančio Titaniko denio?"

KO KITO REIKIA VENGTI?

Mes, lietuviai, tik gana neseniai ir tai labai nedrąsiai pradėjome viešai kalbėti pašaukimų klausimu. O viešai kalbėti reikia. Popiežius Jonas Paulius II mus ragina: "Dievas visad yra laisvas pašaukti ką ir kada jis nori... Bet jis dažniausiai panaudoja mus ir mūsų žodžius. Nebijokite kviesti. Eikite pas jaunimą. Eikite ir asmeniškai su jais bendraukite. Kvieskite juos. Daugelis jaunų ir ne taip jaunų širdžių yra pasiruošusios jūsų klausytis..."

Kalbant jaunimui, reikia vengti:

1. juos barti, kad jie per daug išlepę, sumaterialėję, nesidomi dvasiniais dalykais — tai juos tik užgauna ir atstumia. Be to, tai nėra tikslu, nes daugumas jaunimo yra idealistiški — jie domisi socialiniu teisingumu, pagalba vargšams, badaujantiems, karuose nukentėjusiems, ir nemaži skaičiai įstoja į įvairias organizacijas, kurios padeda kitiems.
2. kalbėti, kad jaunimas turi išlaikyti mūsų įkurtas įstaigas, lietuviškas parapijas ir t.t. Aišku, mums rūpi visa tai, dėl ko mes dirbome ir plušome, tačiau pašaukimo esmė juk nėra įvairias institucijas išlaikyti, o sekti Kristumi! Juk ir mes patys, tuo idealu susižavėję, atėjome. Vienas JAV vakaruose dirbąs kunigas pasisakė, kaip jis per vienerius metus nutarė pakeisti savo apeliacijų į jaunimą toną. Jis nebekalbėjo apie pašaukimų trūkumą ir tamsią parapijų ateitį, o tik apie Kristų. Tais metais septyni jauni vyrai atėjo pas jį, susidomėję kunigyste. Paskui tas kunigas dar žaismingu tonu pridėjo: "Kristus šaukė mokinius būti žmonių žvejais, o mes tapome akvariumo prižiūrėtojais".
3. nebijokime atvirai ir paprastai atsakyti į įvairius jaunimo klausimus apie pašaukimą ir jo įgyvendinimą. Jaunimas įvertina, kai mes nebijome pasirodyti, kad esame *žmonės*. Juos labai atstumia pseudoidealizmas, kurį jie greit pastebi.
4. niekieno *nekaltinkime* dėl pašaukimų stokos — nei jaunimo, nei jo tėvų, nei visuomenės. Galbūt mes ir patys esame kalti! Tačiau kaltininkų ieškojimas mums nieko gero neatneš!

VIENO VYSKUPO MINTYS BEI PASIŪLYMAI

Anksčiau minėtame suvažiavime pašaukimų klausimu pagrindinę kalbą sakė vyskupas Thomas Murphy, gimęs ir augęs Čikagoje, o dabar einąs vyskupo pareigas rytų Montanoje.

Jo mintys man atrodė labai šviesios, šviežios ir ypač reikšmingos mums, lietuviams, o dargi neblogą įspūdį sudaro ir tai, kad jis kilęs iš Čikagos, mūsų lietuviškosios sostinės.

Vyskupas Murphy pirmiausia nupasakojo, kokia yra padėtis jo vyskupijoje.

"Tokiai vyskupijai, kaip mūsų, rytinėje Montanoje, dabartinės statistikos reiškia labai daug. 1963 m. daugiau kaip šimtas vienuolių ir kunigų dirbo mūsų mokyklose; dabar turime 37. Didėjančio žmonių skaičiaus ir naujų religinių poreikių akivaizdoje bei milžiniškame 100.000 kvadratinių mylių plote šiuo metu jau turime šešias parapijas be nuolatinio kunigo.

Pats užaugęs ir vėliau dirbęs kunigo darbą didmiestyje, kur buvo daug katalikų (Čikagoje), negalėjau įsivaizduoti parapijos be kunigo ir be pamaldų visiems įprastu ir patogiu laiku. Daug išmokau per paskutinius penkerius su puse metų. Mūsų vyskupijoje dabar yra parapijų, kurios neturi sekmadieninių Mišių. Nuotoliai ir keliavimo sunkumai priverčia nemažą skaičių žmo-

nių tenkintis Žodžio liturgija ir šv. Komunijos priėmimu. Numatyti kunigų skaičiai 2000 m. mus verčia pradėti planuoti ateičiai, atsižvelgiant į turimą personalą bei kitus reikmenis. Darome sprendimus, kaip geriau pasidalinti tuo, ką turime, ir kaip sujungti esamas parapijas į didesnes bendruomenes mūsų dviejuose miestuose, kad užtektų kunigų aptarnauti kaimo bendruomenes mūsų vyskupijoje".

Vyskupas Murphy kalba apie realią padėtį. Kažin ar mūsų lietuvių padėtis šiuo metu yra blogesnė, negu jo vyskupijoje? Man atrodo, kad ji mus stumte stumia:

1. realiai priimti esamą padėtį be verkšlenimo ar kieno nors apkaltinimo;
2. drįsti išeiti iš savo kiemo ir apsidairyti aplinkui — ir kiti lietuviai ir nelietuviai turi panašius rūpesčius: ko mes galime iš jų išmokti?
3. turime artimiau bendradarbiauti, pasidalinti turimu personalu, idėjomis, priemonėmis; ypač turime vieni kitiems padėti prieiti prie jaunimo;
4. pašaukimų ugdyme turime žiūrėti plačiau, ne tik galvoti apie savo parapiją ar savo vienuoliją — jei rungtyniausime, daug ką prarasime.

Vyskupas Murphy savo kalbą baigė keliais pasiūlymais, kurie kaip tik yra labai plataus mąsto; jis sako:

1. svarbu aiškiai išreikšti ir teologiškai pagrįsti įvairius tarnavimo būdus Bažnyčioje: kunigų, vienuolių ir visų tikinčiųjų;
2. kunigai ir vienuoliai turi imtis atsakomybę kviesti žmones į savo bendruomenes;
3. kunigai ir vienuoliai,-ės turi gerai įsimąstyti į tai, kas jie yra, nes mūsų gyvenimas šaukte šaukia pasauliui;
4. pašaukimai yra visos Bažnyčios ir visos krikščionių bendruomenės atsakomybė, tai nėra tik vienos mažos dalelytės reikalas;
5. reikia atvirai nagrinėti ir aiškintis, teigiamai kalbėti apie celibatą ir įsipareigojimą visam amžiui, kad jauni žmonės geriau tas vertybes suprastų, o ne jas tik atmesti kaip atgyvenusias;
6. turime paremti ir padrąsinti savo kunigus bei vienuolius,-es ir tuos, kurie ruošiasi stoti į jų eiles.

Vyskupas baigė žodžiais, kurie mums, be abejo, primins gerai žinomą Evangelijos posakį apie pasėtą, apmirusį grūdą, iš kurio išauga medis ar kitoks augalas:

"Šiuo metu (tai buvo gruodžio mėnuo) mūsų vyskupija rytų Montanoje yra panaši į didžiulę tundrą, ištįsusią šimtus mylių ir apklotą šalna, ledu ir sniegu. Stebėtojas lengvai galėtų pagalvoti, kad ši mirusi žemė niekaip neįstengtų parodyti gyvybės ženklų. Tačiau po šia sušalusia dykuma kažkas knibžda — sėkla, pasėta pereitą rudenį, jau ruošiasi išsprogti nauja gyvybe, kai šiltas pavasario vėjelis palies žemės paviršių ir pakvies ją drauge pabusti ir pradėti augti, kad būtų galima pamaitinti alkstantį pasaulį. . ."

A. P. Bagdonas

KALNO PASLAPTIS

Kalnų pašlaitės kviečiais liūliuoja,
Aukštieji fygmedžiai pakelėj šnera,
Už upės pušys šakomis moja.
Aplink taip šventa, ramu ir gera.

Kalno viršūnė spinduliuos tviska,
Barzdotų vyrų figūros kyla,
Bet vienas veidas pralenkia viską,
Jo balso aidas suardo tylą:

"Kaip Tėvas siuntė mane į žemę,
Taip siunčiu ašai jus į pasaulį.
Lai Dievo žodis likimą lemia,
Išnyks nelaimės, tamsos apgaulės. . ."

Staiga sužibo viršūnė kalno,
Suspindo auksu Kristaus drabužiai,
Dangun pakyla jų rankų delnai,
O Viešpats nyksta debesų iže.

ŽEMAITIJOS KRYŽIUS

Žalios pievos, melsvi dangūs
Ir laukų platybės,
Pakelėj prigludęs saugo
Senas kryžius — rymo.

Slenka metai, audros ūžia,
Laiko upės teka,
Senas kryžius susigūžęs
Mūsų žingsnius seka.

Nubangavo ilgos eilės
Šiuo keliu plačiuoju
Tremtinių, jų kryžius gailis,
Medžio rankom moja.

Gailiai rauda medžio Kristus,
Skausmuose pasruvęs,
Vergo kančią Jis pažįsta,
Lyg kenčiąs lietuvis.

Rymo kryžius, senas kryžius,
Ir tėvynę saugo,
Skausmą kęsti pasiryžęs,
Mūs nelaimių draugas.

Klemensas Jūra

K A S K A T A

Linksmai šoka, čiauškėdama skuba
Sidabrinė — nuplauks į lankas,
Kalnų skardžiuose gimusi upė —
Į jos versmę panėriau rankas.

Pasakyki, iš kur atkeliauji?
Kur skubėdama skardžiais leki?
Man rankas nupūslijusias plauni,
Nesuprantamais žodžiais šneki. . .

Pasakyki, Kaskata skaidrioji,
Tu matai, koks aš vienišas čia;
Iš kur atkeliauji, greitoji?
Ką šneki su uolom paslapčia?

— Aš skubu! Aš skubu! Aš skubu!
Netrukdyki, praeivi, žmogau!
Pailsėsiu ramiu upeliu —
Nusiritus nuo kalno stataus. . .

Kaip svajonė vingiuosiu per klonius,
Plačias pievas — gražiausių gėlių. . .
Atgaivinsiu pavargusius žmones,
Aukštumose sustot — negaliu!

— — — — — — —

Nušnarėjo sidabro verdenė. . .
Auga nerimas mano širdy;
Aštrios uolos krūtinėje remias,
Sunkiuos žingsniuos Kaskatą girdi.

KAS IŠPAŽINS...

CHIARA LUBICH

"Kas išpažins mane žmonių akivaizdoje, ir aš jį išpažinsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje. O kas išsigins manęs žmonių akivaizdoje, ir aš jo išsiginsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje" (Mt 10,32-33).

Tie Jėzaus žodžiai padrąsina ir teikia džiaugsmo visiems krikščionims. Jais Jėzus šaukia mus gyventi tvirtu tikėjimu į Jį, nes mūsų amžinas likimas priklauso nuo mūsų ištikimybės Jam čia, žemėje. Jei mes išpažinsime Jį kitų akivaizdoje, Jis sako, turės pagrindą išpažinti mus savo Tėvo akivaizdoje, bet jei mes Jo išsiginsime, tai ir Jis mūsų išsigins.

Iš meilės mums Jėzus primena atlyginimą ir bausmę, kurie mūsų laukia po šio gyvenimo. Jis žino, kaip vienas Bažnyčios tėvų sako, kad kartais bausmės baimė geriau padeda, negu gražus pažadas. Todėl, stiprindamas mumyse amžinos laimės viltį, Jis kartu sužadina ir amžino pasmerkimo baimę.

Jam rūpi, kad mes galėtumėm amžinai gyventi su Dievu, ir tai Jam svarbiausia. Tai tikslas, kuriam mes ir buvome pašaukti į šį gyvenimą. Iš tikrųjų tik su Juo pasieksime savo pilnatvę, mūsų aspiracijų realizavimą. Todėl Jėzus ir ragina mus primygtinai išpažinti Jį dabar. Bet jei Jo išsižadėtumėm ir nenorėtumėm turėti nieko bendra su Juo, tada, pasiekę kitą gyvenimą, pamatytumėm, kad esame atskirti nuo Jo amžinai.

Tada, mūsų gyvenimo pabaigoje, Jėzus tik patvirtintų Tėvo akivaizdoje tai, ką kiekvienas mūsų jau buvome pasirinkę čia, žemėje, su visomis to pasekmėmis. Kalbėdamas apie paskutinį teismą, Jis iš anksto įspėja mus, kad nerizikuotumėm savo amžinybės, rimtai nepagalvodami apie mūsų apsisprendimo svarbumą.

Kaip geriausiai mes galime Jėzaus įspėjimo paklausyti ir pagal šį Jo žodį gyventi? Jis Pats tai mums nurodė: "Kas išpažins mane..."

Tad apsispręskime išpažinti Jį kitų akivaizdoje visu paprastumu ir atvirumu, nedarydami jokių kompromisų ir visiškai išsivaduodami iš to vidutiniškumo, kuris net krikščionių gyvenimą daro tuščią. Atsiminkime, kad esame pašaukti liudyti Kristų. Jis nori, kad mes neštumėm visiems žmonėms Jo taiką, teisingumą ir meilę.

Mes galime liudyti Jį visur, kur tik bebūtumėm: šeimoje, darbe, draugų tarpe, mokykloje ir visose mūsų gyvenimo aplinkybėse. Visų pirmiausia jau pats mūsų elgesys turi liudyti ir mūsų gyvenimas rodyti rimtumą, skaistumą, neprisirišimą prie pinigo ir dalyvavimą kitų džiaugsmuose bei skausmuose.

Tas liudijimas bus matomas mūsų tarpusavio meilėje ir vienybėje. Tada Jėzaus pažadėtoji ramybė ir džiaugsmas pripildys mūsų sielas ir palies kitus. Galbūt kas nors net paklaus, kodėl mes taip elgiamės ir esame tokie ramūs, kada pasaulyje yra tiek daug įtampos ir pasimetimo? Tada mes kukliai ir nuoširdžiai atsakysime taip, kaip mums Šventoji Dvasia patars. Taip galėsime liudyti Kristų ir žodžiais visuose mūsų pokalbiuose. Tad Jo ieškantys gal suras Jį.

Bet kai kada mes gal būsime klaidingai suprasti, mums kiti prieštaraus ir mus išjuoks, nekęs ir persekios. Jėzus mus įspėja būti tada budriems: "Jei persekiojo mane, tai ir jus persekios" (Jn 15,20).

Būdami teisingame kelyje, mes eisime pirmyn per visus bandymus, drąsiai liudydami Jį, nors reikėtų ir gyvybės kaina mokėti. O atlyginimas, kuris mūsų laukia, yra to vertas. Tai visa amžinybė danguje su Jėzumi, kurį mes mylime. Ten Jis išpažins mus savo Tėvo akivaizdoje.

Iš anglų kalbos išvertė
Kostas Paulius

▪ Italijoje, netoli Romos, Grotta Ferrata miestelyje, šią vasarą įvyko vyrų vienuolijų generalinių vadovų pusmetinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie šimto vienuolijų viršininkai.

DU DIDIEJI KELIAI

JUOZAS PRUNSKIS

Kai 1948 m. sausio 20 d. žiaurus fanatikas mirtinai peršovė didįjį kovotoją dėl Indijos laisvės Mahatmą Gandhį, paskutinį žodį prieš mirtį tardamas, tas taurusis vyras pasakė: "O, Dieve!"

Dievo šauktis, mūsų Sutvėrėją turėti prieš akis reikia ne tik mirties valandą, bet visą gyvenimą. Į Dievą yra du pagrindiniai keliai: Dievo meilė ir artimo meilė. Tiedu jausmai nutildo mūsų širdyse savimylos aistrą ir prablaivo akis matyti mūsų Kūrėją.

PIRMASIS KELIAS

Amerikoje plačiai žinomas pramoginio pasaulio žvaigždė Pat Boone yra parašęs knygą "Get Your Life Together" (Susitvarkykite savo gyvenimą). Čia jis atskleidžia savo pergyvenimus, kai pasuko šiuo keliu. Jis rašo: "Visas mano gyvenimas pasikeitė, kai aš išmokau garbinti Dievą... Kaip Dovydas aš susekiau, kad Dievas džiaugiasi mūsų jam skiriamu garbinimu ir atsiliepia". Pat Boone kalbėjo Jokūbo žodžiais, kuris savo laiške rašė: "Artinkitės prie Dievo, ir jis artinsis prie jūsų" (Jok 4,8). Paskui Boone rašė: "Tai Dievo pažadas, o jis ištesi savo pažadus".

Dar arčiau nurodydamas žmogui kelią prie Dievo, Boone rašė: "Pasiimk Naująjį Testamentą ir arčiau pažink tą tikriausią, stipriausią ir brangiausią mūsų Draugą, kokį tik esi turėjęs — Jėzų".

Dievo meilė visų pirma reiškiasi nuoširdžiu klusnumu, sąžiningu Dievo įsakymų vykdymu. Gražiai apie tokį klusnumą yra pasakęs arkiv. Fulton Sheen savo pomirtiniame veikale "On Being Human", kur surinkti ir suklasifikuoti jo periodinėje spaudoje pasirodę straipsniai. Viename jų jis rašo: "Mūsų Viešpats praleido tris valandas atpirkimo vyksme. Trejus metus praleido, mokydamas žmones, o trisdešimt metų praleido, klausydamas, kad neklausantis pasaulis suprastų paklusnumo vertę". Kitoje to paties veikalo vietoje jis rašė: "Klausyti Dievo įsakymų, turint mintyje, kad jie yra išmintingiausiojo ir labiausiai mus mylinčiojo potvarkiai, yra geriausias kelias susekti gyvenimo išmintį ir grožį".

Šiuos klausimus giliau apsvarstantieji gali pasiekti lemtingą apsisprendimą. Pavyzdžiu čia gali būti anglas rašytojas Malcolm Muggeridge, vienas iš naujausių konvertitų į katalikybę. Jį yra labai paveikęs motinos Teresės artimo meilės pavyzdys, išplaukiąs iš jos didelės Dievo meilės. Su rašytoju Muggeridge gegužės mėnesį Londone turėtame pasikalbėjime rašytojas Solženycinas pabrėžė, kaip religija, tikėjimas į Dievą, ypač dabar tampa žmonijos viltis didžioje tarptautinėje komunizmo grėsmėje.

Ieškantiems didesnio Dievo pažinimo ir pamilimo vertas įsidėmėti šv. Grigaliaus Nisiečio priminimas: "Geriausias būdas pažinti Dievą yra pačiam stengtis būti į jį panašiam". Taigi mūsų vidinis švarumas, charakterio taurumas, elgesio skaidrumas yra geriausias ir tikriausias kelias į Dievą. Tik aistrų neaptemdytos akys jį pamato, tik kreivų pomėgių neaptemsintas protas jį lengvai pažįsta. Tada žmogus gali nesunkiai su Gandhi tarti: "Aš turiu nepajudinamą tikėjimą Dievu ir jo gerumu, o taip pat neišnykstančią aistrą tiesai ir meilei... Žmogus, kuris turi nors krislelį tikėjimo, niekada nepraranda vilties, nes jis visada tiki galutiniu tiesos triumfu".

ANTRASIS KELIAS

Šalia Dievo meilės antras pagrindinis žmogaus kelias yra artimo meilė. Juk žmogus yra sutvertas panašus į Dievą. Mylėdami Dievą, kaipgi mes galėtume nemylėti jo kūrinio? Labai iškalbingai artimo meilės vertę išryškino Nobelio premijų komisijos vicepirmininkas Arvik, kai jis prabilo, įteikiant premiją motinai Teresei: "Savo save užmirštančia tarnyba vargingiesiems ji parodė kažką gražiausio, ką žmogus gali parodyti — meilę, kuri savęs neieško, kuri viską pakelia, visko tikisi. Ir jeigu yra kas, ko

dabartinis mūsų susiskaldęs pasaulis yra reikalingas, tai tokių žmonių, kurie Kristaus vardu ryžtųsi peržengti ribas, ieškant sumažinti sunkumus, nesiekiant atsiteisimo".

Mes turime nuostabių artimo meilės pavyzdžių, kaip šv. Kazimieras, šv. Vincentas Paulietis, šv. Pranciškus Asyžietis ir daugybė kitų. Bet jeigu žvelgtume ir ekumeniniu žvilgsniu, tai daug gražių pavyzdžių galėtume pamatyti net ir kitų tikėjimų ar kitų rasių žmonių gyvenime. Skaitant knygą "This Could Be Your Day", man teko užtikti įdomų atsitikimą. Prieš daugelį metų Naujojoje Zelandijoje maorų indėnė, vadinama Rudoji Karė, buvo labai staigi ir pikta, ypač kai išsigerdavo. Ji įsijungė į Išganymo armiją. Vieną dieną, kai ji kalbėjo grupei maorų genties žmonių, vienas jų pagriebė bulvę ir sviedė jai į galvą. Visi sužiuro, kaip ji reaguos. Ar ji keršys? Tačiau ji pasilenkusi paėmė bulvę, įsidėjo į kišenę ir kalbėjo toliau. Praslinko keli mėnesiai. Vieną dieną ta Rudoji Karė sugrįžo į tą patį maorų kaimelį, nešdamasi krepšelį bulvių. Ji padėjo tą krepšelį prie to maoro lūšnelės, kuris buvo į ją sviedęs bulve. Parsinešusi namo tą bulvę, ji pasodino ją. Kai iš jos užaugo daugiau bulvių, ji atnešė jas tam žmogui, kuris buvo į ją sviedęs bulve. Ji buvo gerai išmokusi krikščionybės pamoką.

Krikščionių (nekatalikų) dvasininkas R. Wurmbrand buvo Rumunijoje įkalintas ir kentėjo ilgas dienas kalėjime. Jo draugai pagaliau jį išpirko iš komunistinio kalėjimo, įmokėdami 7000 dolerių. Pasiekęs vakarus, jis savo gyvenimą paskyrė atkakliai kovai su komunistų priespauda. Jis leidžia informacinius biuletenius iš Kalifornijos ir yra parašęs knygą, kuri buvo išversta į daugelį kalbų. Prancūzų laidoje ji pavadinta "Si j'avais 3 minutes" (Jeigu turėčiau tris minutes). Taip ji pavadinta dėl to, kad joje yra parašyti mąstymai, užtrunką tris minutes. Gruodžio 7 dienos mąstyme jis rašo, kad Sibire ostiakų gentis, tenai deportuota dar carų laikais ir būdama ten komunistų priespaudoje, turi paprotį prie savo trobelės lauke padėti kiek nors maisto, kad jeigu koks nors pabėgęs kalinys bijotų eiti į vidų, galėtų rasti atgaivos prie jų namelio durų...

Geras artimo meilės reiškimo būdas yra ne tik varguolį sušelpti, bet ypač jam padėti pačiam atsigauti. Jau minėtas arkiv. Fulton Sheen savo knygoje pasakoja, kad Linkolnas turėjo apsileidusį tinginį brolį (tos pačios motinos, bet kito tėvo sūnų) Johnstoną, kuris paprašė pinigų. Linkolnas jam gana drąsiai atsakė: "Didžiausia tavo yda — dykinėjimas. Gauk kokį nors darbą. Prie kiekvieno dolerio, kurį tu uždirbsi, aš pridėsiu dar po vieną dolerį. Jeigu taip darysi, tuoj išbrisi iš skolų, o kas svarbiau — įsigysi gerą įprotį, kuris ir ateityje tau padės".

Išradinga artimo meilė randa daug būdų kitam padėti.

ĮGYVENDINKIME SAVO GERUMĄ

V. BAGDANAVIČIUS

Mes, katalikai, esame įpratę nedaug dėmesio kreipti į tai, ką reikia daryti. Pas mus yra įsivyravusi pažiūra, kad svarbu yra tik tai, kad mūsų veikimas nebūtų nuodėmingas, o visa kita nesvarbu. Dėl tos priežasties mes sąmoningu savo veikumu neprisidedame prie aplinkos gerinimo (plg. Romano Guardini "Prayer in Practice", 179 psl.).

Žinoma, yra svarbu, kad tai, ką mes darome, nebūtų nuodėminga. Taip pat yra teisinga pažiūra, kad bet kuris veiksmas, jeigu jis nėra nuodėmingas, turi savo vertę amžinybės požiūriu. Tačiau mes praleidžiame iš akių klausimą, ar mūsų veikimas tikrai eina iš vidujinio mūsų gerumo. Ar mes veikiame iš to, kas esame ir kaip dalykus suprantame? Ar mūsų veikimas tikrai mums atstovauja? Ar mūsų veikimas tikrai yra vertingas kultūriniu, tautiniu, visuomeniniu ir politiniu atžvilgiu? Kai į tai nekreipiame dėmesio, atsitinka, kad netikintieji, kurie savo darbų nevertina amžinybės požiūriu, o žiūri vien tiesioginių uždavinių, atlieka dažnai labiau pastebimų gerų darbų.

Antra vertus, reikia pastebėti, kad nebus teisingas nusistatymas žmones vertinti pagal tai, kiek kuriam žmogui darbai pasiseka arba kiek kas už savo darbus susilaukia vienokio ar kitokio viešo įvertinimo. Ir tokio žmogaus darbai, kurie jo bendradarbių nebuvo labai įvertinti ar net nebuvo visiškai pastebėti, tai visuomenei, kurioje jis gyvena, gali būti labai vertingi.

Mintis, kurią čia noriu pateikti yra ta, kad mes veiktume iš savo asmeninio vidinio gerumo. To gerumo kiekviename yra apsčiai, tačiau kyla klausimas, ar mes tam gerumui leidžiame pasireikšti. Nebus katalikiškas žmogaus dorovės supratimas, jeigu jis veiktų tik tai ar tik tiek, kiek ir kada jam kokio įsakymo yra paliepta. Kiekvienas iš mūsų yra niekieno neatstovaujamas asmuo, tad turime pareigą tą savo vertingumą savo darbais pareikšti. Reikia įsisąmoninti, kad to gerumo, kurį mes turime, negali atstoti kito žmogaus gerumas. Kiekvienas asmuo yra Dievo vertinamas asmeniškai.

Kad tai geriau suprastume, paimkime pavyzdį iš mūsų pačių gyvenimo. Mirus dailininkui Augiui, žmona išleido jo kūrinių albumą ir atspaudų rinkinį. Nėra jokio nei Dievo, nei Bažnyčios įsakymo tokį darbą atlikti, bet dailininko žmona suprato, kad tai yra jos uždavinys, todėl tam tikslui nepagailėjo nei lėšų, nei pastangų. Jeigu ji nebūtų tai padariusi, vargu ar kas kitas būtų to darbo ėmęsis. Šis pavyzdys rodo, kad kiekvienas turime tam tikrų uždavinių, kurių vertę mes suprantame, ir kad jeigu mes jų neatliksime, tai jie ir pasiliks neatlikti.

Teisingai sako vokiečių filosofas ir teologas Romano Guardini, kad mes esame atsakingi Dievui už tą pasaulį, kuriame jis yra leidęs mums gyventi ir dirbti. Mes esame Dievui atsakingi už tokį pasaulio pagerinimą, kurį savo protu įstengiame suprasti ir savo turimomis jėgomis galime įgyvendinti. Mes turime Dievui grąžinti pagerintą pasaulį, kurį jis mums yra pavedęs (plg. "Gebet und Wahrheit", 132-133 psl.). Dėl to turime visuomet save klausti, ką gero aš dar galiu šiame pasaulyje padaryti, kad nenueičiau pas Dievą tuščiomis rankomis.

Dėl to mes turėtume daugiau dėmesio kreipti į tai, ar mes veikiame iš savo turimo gerumo, ar mes darome tai, ką mūsų laikų žmogus turi laikyti geru darbu. Mes, pasaulyje išsisklaidę lietuviai, esame ypatinga visuomenė. Mes esame pergyvenę tokius svarbius gyvenimo tarpsnius, kaip Lietuvos nepriklausomybės kūrimasis, komunizmo ir nacionalsocializmo invazijos, pagaliau kėlimasis iš vieno kontinento į kitą. Daugumas žmonių tokios turtingos patirties neturi. Dėl to ir jų veikimas pasaulyje gali būti daug siauresnis. Kadangi jie daug nežino, nėra daug patyrę, dėl to už jų veikimo siaurumą negalima jų kaltinti. Jie veikia pagal tai, kiek jie supranta. Bet jeigu ir mes elgtumės taip, kaip žmogus neturįs tos patirties, kurią mes turim, mes būtume neteisingi sau patiems, mes teisingai sau neatstovautume, mes savęs gerai nereprezentuotume. Mes negalime elgtis taip, kaip bet kuris žmogus, kuris nėra išgyvenęs tos patirties, kurią mes išgyvenome, ir kurios nėra patyręs, prieš kokius sunkius ir lemtingus uždavinius šiandien pasaulis stovi.

Klausimas, prieš kurį šiandien stovi pasaulis, yra apie tai, ar ateinančiais laikais turtingas žmogus sugebės dosniai valdyti savo turtą ir naudoti jį geriems tikslams; jei ne, tai tas turtas iš jo bus atimtas. Jį atims rusiškasis ar kitoks komunizmas. Jeigu žmogus nebus rastas tiek geras ir patikimas, kad galėtų protingai ir dosniai savo turtą vartoti geriems darbams, tai žmogus neišvengiamai bus pavergtas. Šiandien žmonija stovi prieš klausimą, ar išliks laisvas žmogus, turto valdytojas, suprantąs, kokie uždaviniai jam kyla iš to, kada jis turi galimybių su savo turtu daryti gerus darbus, o gal jis, savavališkai naudodamasis turtu, paliudys, kad komunizmo tezė yra teisinga ir kad žmogus turi būti tik valdomas ir varžomas, kad jis nėra vertas tos laisvės, į kurią pretenduoja.

Taigi uždaviniai, prieš kuriuos mes šiandien stovime, yra, ar mes sugebėsime veikti, pasinaudodami tuo, ką turime. Nenužemin-

kime savęs iki to, tarsi mes neturėtume savo turtingos patirties ir tarsi nesuprastume, prieš kokius uždavinius šiandien žmonija stovi. Tai yra uždaviniai dar platesni už Lietuvos išlaisvinimą. Bet ir Lietuvos išlaisvinimas bus įmanomas tik viso pasaulio išlaisvinimo keliu. Dievas, mus išbarstydamas po visą pasaulį, nori, kad mes paliudytume individualaus žmogaus vertę.

Sakysite, kad čia per daug dramatiškai keliamas klausimas? Juk mes kiekvienas savo turto valdymu negalime nulemti viso pasaulio likimo. Tai tiesa, bet pasaulio gelbėjimosi kryptį mes galime parodyti. Mes tai jau gana sėkmingai darome, neigiamai pasisakydami prieš komunizmą ir nacionalsocializmą, tačiau reikia, kad mes ir teigiamu būdu parodytume, kokia yra pasaulio gelbėjimosi kryptis. Net ir mažiausias mūsų geras darbelis gali būti Dievo apvaizdos atitinkamai panaudotas. Ir šiuo atveju galioja Kristaus pasakymas, kad ir stiklas vandens, paduotas ištroškusiam žmogui, neliks be dieviško įvertinimo.

Savo gyvenimą mes turime užpildyti gerais darbais. Tai yra krikščioniško gyvenimo tobulumas. Kalbant apie tobulumą ar šventumą, nereikia manyti, kad jam pasiekti padeda tik pamaldumas. Žmogaus pamaldumas arba dvasingumas turi būti ne pasyvus, bet energingas, sujungtas su gerais darbais. Mes gyvenime turime daug progų parodyti ir įgyvendinti savyje turimus turtus — savo gerumą.

MEDITACIJOS

ALEKSANDRAS KELMIETIS

ANT UOLOS

Uola, ant kurios sėdžiu, nejuda, neprotauja, nejaučia, o aš mažas mažas vabalėlis savo apimtimi spinduliuoju po visą universą, nepaisydamas laiko nė erdvės kategorijų nustatytos tvarkos ir dėsnių. Kokia energija, kokia galia aš tai darau, kad galiu tuos laikus, tas erdves, tas medžiagų ir daiktų mases sutalpinti savo mintyje, susupti, įvynioti, apgaubti savo minties lauke? Ir kas tai per jėga, kieno tai galia, jei ne mano sielos?

Taip, tai siela, tai dvasia, dieviškoji galia, kurios mažas lašelis ir aš esu. Esu laikiname pasaulyje ir laikinoje nežinioje, kad joje, kaip žiemkentis grūdas, pasiruoščiau naujam pasauliui. Kokia begalybė pasaulių prieš mane, visi telpame vienoje amžinybėje. Neskubėk su savo gyvenimu, amžinybėje esame kartu su visais. Garbė Tau, Viešpatie, už gyvenimą!

MALDOJE

Viešpatie, nežinau, kaip kreiptis, mes neturime tikro vardo, kuriuo galėtume į Tave kreiptis, Tavęs nepažeminę. Visa mūsų kalba, kaip besikreiptume, ką besakytume apie Tave, negali būti teisinga, nes Tu mums per didelis suprasti. Mūsų žodžiai pilki, paprasti, tinkami šiai realybei, ir kai mėginame apie Tave kalbėti, neišvengiamai Tu tampi mums daiktu, dėl kurio imame nesutarti, o nesutarimas toks skaudus.

Sudaiktinę Dievą, nebetenkame pagarbos Jo šventam vardui, ir mūsų malda tampa tuščiu žodžių kartojimu. Mūsų maldos ilgos, mes daug prašome, o mažai duodame. O turėtų būti taip: šiandien sušelpiau vargšą, rytoj aplankysiu ligonį, vakar pavalgydinau našlaičius... Padėk, Viešpatie, badaujantiems duonos kąsniu, jų daug turime; padėk, Viešpatie, skriaudžiamiems, jie neteisingai kenčia. Palaimink tuos, kurie daug kenčia dėl teisybės, dėl laisvės, dėl Tavo švento vardo. Garbė Tau, Viešpatie, už maldą, kuri mus palaiko!

PERSIVALGYTI NESVEIKA IR NEKRIKŠČIONIŠKA

DR. JUOZAS KRIAUČIŪNAS

Kiekvienas gyvas kūrinys vadinamas gyviu. Ir žmogus yra gyvis. Nors mes ir nežinome, kas yra gyvybė, bet turime daug žinių, kaip ji reiškiasi. O ji reiškiasi tokiais vyksmais: biologiniu, biocheminiu-bioelektriniu ir energijos gaminimu bei naudojimu. Biologinis vyksmas — galimumas palikti įpėdinius, biocheminis-bioelektrinis — organizmo (gyvio) pajėgumas augti, pataisyti ir pakeisti sugedusias ir susidėvėjusias dalis, bent ligi tam tikro laipsnio, o energija reikalinga, tiek aukščiau minėtiems gyvybės reiškiniams vykdyti, tiek įgalinti organizmą sudaryti sąlygas tiems reiškiniams vykdyti, net įgalinti gyvį judėti.

Nors visi čia ir žemiau aprašomi dalykai tinka kiekvienam gyviui, bet toliau mintyje turėsiu tik žmogų.

MAISTAS IR JO PERTEKLIUS

Žmogaus organizmo augimui, jo palaikymui ir energijos gaminimui reikia medžiagų, taip kaip mašinai kokio nors kuro. Žmogus tas medžiagas gauna maistu. Tiesa, žmogaus organizmas reikalauja, kad maiste būtų trijų pagrindinių organinių medžiagų: angliavandenių, proteinų ir riebalų (lipidų). Žmogus naudoja maisto produktus tų medžiagų turinčius, nors tųjų kiekiai įvairuoja. Žinome, kad toms pagrindinėms medžiagoms tinkamai panaudoti reikia, kad organizmas gautų su tomis medžiagomis ar ir atskirai dar įvairių vitaminų ir nedidelį kiekį mineralų bei metalų.

Reikia žinoti, kad kiekvienas tų pagrindinių maisto medžiagų gramas teikia organizmui kitokį energijos kiekį, matuojamą kalorijomis: 1 gr angliavandenių gali duoti 4 kalorijas, 1 gr proteinų — 4,1 kal., 1 gr riebalų — 9 kal. Jei prie maisto produktų priskirsime ir etinį alkoholį (vartojamą gėrimuose), tai jo 1 gr teikia 7 kal. Taip tam pačiam kalorijų kiekiui gauti reikia daugiau kaip dvigubai angliavandenių negu riebalų.

Priklausomai nuo sąlygų ir veiklos, organizmas vienai parai reikalingas kitokio kiekio energijos. Šaltyje reikia daugiau, šilumoje — mažiau, miegant — mažai, sunkiai dirbant — labai daug ir pan. Miegančiam ir gulinčiam žmogui pakanka 1200-1400 kal. per dieną, o sunkiai dirbančiam reikia 4000 kal. Tai ir žmogui reikiamo maisto kiekis keičiasi diena iš dienos, žiūrint aktyvumo. Žinotina taip pat, kad ir organizmo pajėgumas asimiliuoti maisto produktus gali keistis tiek dėl paties maisto rūšies, tiek dėl organizme susidariusių sąlygų. Pasakyti iš anksto, kiek ir kokio maisto reikia žmogui tą ar kitą dieną, nėra galima.

Dažnokai pasitaiko, kad žmogus suvartoja daugiau maisto, negu jam, jo organizmui, reikia. Tas vadinama persivalgymu, kuris gali būti: vienkartinis, pasikartojantis ir nuolatinis, o kiekvienas jų gali būti įvairaus laipsnio. Vienkartinis persivalgymas gali nesukelti jokių bėdų, bet gali ir suerzinti skilvį, iššaukti skilvio žaizdą, sukelti vėmimą, pasireikšti vidurių skausmais, sukelti viduriavimą, net žmogų padaro dienai kitai nedarbingą. Pasikartojantis persivalgymas gali pakartoti vienkartinio persivalgymo bėdas. Nuolat persivalgant, išugdomas įpratimas, ir persivalgymas nesukelia ypatingų simptomų, gal tik apsunkinimo jutimą. Persivalgymą tęsiant ilgai, kenkiama sveikatai.

TUKIMAS

Nuolat persivalgant, kai maistas organizmo nesunaudojamas dienos reikalams, tai dalis maisto šalinama iš organizmo nesunaudota, bet likusioji nesunaudota dalis verčiama į medžiagas, kurios kraunamos į organizmo sandėlius atsargai. Prieš kraunant į atsargas, pertekliaus medžiagos paverčiamos riebalais, nes jie duoda daugiausiai kalorijų, užimdami tiek pat vietos, kaip ir kitos medžiagos. Atsargon kraujami rie-

balai pamažu žmogų tukina, daro riebuliu ir didina svorį. Tukimo pagrindas yra maisto perteklius dėl persivalgymo. Jei žmogus tunka, tai jis persivalgo, ir jokie aiškinimai, kad "aš beveik nieko nevalgau" — negalioja.

Tiesa, yra kelios persivalgymo ir tukimo priežastys. Pvz.: 1. įgimtas palinkimas; 2. organizmo hormonų, gaminamų įvairių liaukų, sutrikimai; 3. psichologinis motyvas (žmogus įsivaizduoja, kad jis visų apleistas, tai lieka vienintelis malonumas — valgyti) ir kita. Bet tai tik priežastys, o pagrindas — persivalgymas.

Žmogaus organizme kraunamos atsargon pertekliaus medžiagos, riebalai, pirmiausia kraunami į mažiausiai naudojamas organizmo dalis: ant pilvo, apie žarnas, o toliau ant sprando, veido, sėdynės, aplink širdį, galūnėse ir pan. Nuo to žmogaus kūno svoris didėja, jis darosi riebus, išpampsta.

TUKIMAS KENKIA SVEIKATAI

Tukimas pamažu pradeda kenkti žmogaus sveikatai, toliau gali ją žymiai susilpninti, net žmogaus gyvybę atimti. Kenkimai: 1. širdis turi sunkiau dirbti, kad kraujas galėtų cirkuliuoti ir padidėjusiame organizme. O širdžiai tai sunkiau padaryti, nes apie ją prisirinkę riebalų, net ir jos raumenyje yra prikrauta riebalų; 2. kraujyje yra nuolat padidėjęs emulsuotų riebalų kiekis, kurie gadina arterijų vidaus sieneles, jas sužeisdami, susiaurindami arterijų kiaurymę, net ją užkimšdami. Tai gali vesti į širdies atakas, apopleksiją, galūnių gangrenas, inkstų susirgimus ir kit.; 3. nutukėliuose lengviau vystosi cukraligė, nes kasos ląstelės, padidinusios insulino gamybą, ilgainiui pervargsta ir nusilpsta; 4. nukenčia kaulai ir kremzlės, ypač nugarkaulyje ir kojose, nes reikia pakelti ir nešioti didesnį kūno svorį; 5. sunyksta raumenys, nes raumenyse prisirinkę riebalai stelbia raumenis, o nutukėlis ir savo raumenis mažiau naudoja dėl aptingimo; 6. nutukėlis aptingsta, nes sunkiau judinti sunkų kūną, jo aktyvumas mažėja, jis dažnai reikalingas ir kitų pagalbos, pvz.: padėti prisikelti, pavedžioti ir pan. Galima ir daugiau priskaičiuoti nutukėlių negalių ir susirgimo reiškinių, bet užteks ir tų, kuriuos paminėjome.

PERSIVALGYTI IR TUKTI NEKRIKŠČIONIŠKA

Persivalgymas ir nutukimas yra nekrikščioniškas reiškinys. 1. Persivalgydami ugdome piktybinį įprotį, silpnybę. Juk Katekizme randame prie piktųjų įpročių priskirtus "persivalgymą ir pasigėrimą". 2. Įsigydami maisto perteklių persivalgymui ir tukimui, turime išlaidų. Tas išlaidas galėtume panaudoti vargstančių ir badaujančių šelpimui. Badaujančių yra aplink mus ir visame pasaulyje. 3. Nutukėliui reikia didesnių rūbų, rūbams naudojant daugiau medžiagos, kas brangina rūbus. Kainos skirtumo sumą galėtume skirti šalpai. 4. Nutukėlis dažnai save žudo, nes nutukimas ardo sveikatą. O įstatymas sako "Nežudyk", kur reikalaujama nežudyti ir savęs. 5. Nutukėlis darosi tingus, nes jam sunkiau judėti, būti darbščiam. Jis apsileidžia savo pareigose, o ypač jis nepajėgus padėti savo artimui, reikalingam pagalbos, pvz., paslaugyti ligoniui. Tingėjimas katekizme priskiriamas prie piktybinių įpročių.

Jei kiekvienas persivalgantis, tunkantis ir nutukėlis pasistengtų tokiu nebūti, tai neišleistos sumos maisto pertekliui, skirtumas didelių rūbų kainos sudarytų milijonines sumas, kuriomis galėtume vargstančius šelpti. Šelpti galima pačiam ir per organizacijas. Kiekvienam esant judresniam, nesant nutukusiam, galima ir veiksmais reikalingajam padėti. Visa tai ne tik krikščioniškos pareigos atlikimas, bet ir žmogaus meilės žmogui veiksmas.

KAIP IŠVENGTI PERSIVALGYMO IR TUKIMO

Patarlė sako: "Ir pragaras gerais norais grįstas", tai žmogui neužtenka tik norėti nenutukti, o nutukusiam nutukimą prarasti, tam reikia nemažų pastangų. Pastangos netukti gali būti susumuotos taip: 1. valgyti bent 2, ne daugiau kaip 4 kartus per dieną, nieko nevalgant ir negeriant tarp valgių, išskyrus vandenį; 2. valgant pasiskirti valgio kiekį ir jį suvalgius, nekartoti; neval-

Vėžys, širdis, meilė, gydytojas, ligoninė ir... antroji vienatvė (IV)

Vytautas Kasniūnas

Pokalbiams užvirus, visiems norint kalbėti ir, širdį išliejant, daug pasakyti, Jonaitienė atnešė raguolį, o šeimininkas papilstė savo gaminto midaus stikliukus.

Kaip man rodosi, tu, Vandule, pradėk mums ruošti pusryčius, nes, taip įdomioms kalboms įsisiūbavus, greičiausiai saulutę pasitiksime, — lūpas padažiusi, pasakė dainininkė Paštukaitienė.

— Tik Jonaitienė moka tokius svečius suburti, su kuriais ir prie stalo gražu, ir prie krosnies šilta, — įsiterpė visą laiką daug kalbėjusi Kazėnienė.

— Še tau, boba, nei ragaišis, nei pyragas, — kirto žmonai Kazėnas. — Nukalbėjai, bobule, save paaukštindama, į rinktinius svečius įsirikiuodama.

— Taip pas mus sakydavo žemaičiai, — pasiteisino žmona. — Jam, suvalkiečiui, aš vis neįtinku. Ką tik pasakau, vis negerai.

— Išgerkime už žemaičius ir suvalkiečius, taiką paskelbkime, — pakėlusi taurę, pasiūlė Bružikienė. — Siūlau toliau tęsti tą Alės taikliai pavadintą "Žmogaus gyvenimo seminarą". Neseniai aš lankiau ligoninėje po didelės operacijos savo draugę. Radau ją pro ašaras kūkčiojančią. Užėmė man žadą, ir žodžio ištarti negalėjau. Ėmė lūpos virpėti, ir valdžiaus, kad nepradėčiau verkti. Spėjau, kad ką nors negera pasakė gydytojas. Bet prie keltuvo sutikta Zubrienė, ką tik ligonę lankiusi, tauškėdama nudulkėjo. Būtų užsiminusi, kad kas nors negero, o dabar tik minėjo, kad labai gražių gėlių atvežė, už visas kitas gražiausių, žinoma, pasigirdama, koks jų brangumas!..

Po trumpos tylos minutės ligonė pasisveikinusi paprašė, kad tą naujai atneštą gėlę išneščiau. Paklausė, ar sutikau išeinančią Zubrienę, ir ką ji man pasakė. Toliau ėmė pasakoti, kaip Zubrienė, lyg vėjo pučiama, įlėkė į kambarį, apsikabinusi gėlių vazoną, pabučiavo ligonę ir apsidairiusi sušuko: "Tai gėlių gausumas, tai gausumas, net kvėpuoti negalima. Ir perka žmonės pigias gėles, neša ligoniui. Jei jau perki, tai nešk gražias gėles, kad žmogus, dar gyvas būdamas, galėtų jomis pasigrožėti. Jeigu

---

gyti maisto likučių, nors jų ir nedaug, o palikti tai kitam valgiui; 3. valgiui vartoti įvairius maisto produktus, kur įeitų liesos mėsos, žuvies, nugriebto pieno, dietinio sūrio, kiaušinio baltymo ir pan., bet su didesniais kiekiais daržovių, vaisių, pilnų grūdų (duona, žirniai, pupelės), vengiant didesnio kiekio riebalų, visai vengiant saldumynų (cukraus, ledų, vynuogių, pyragaičių). Daržovėmis pripildžius skilvį, sumažės alkis; 4. vengti prieš valgį ir su valgiu alkoholinių gėrimų, nes alkoholis turi kalorijų, erzina skilvio gleivinę ir didina apetitą; 5. reikia ką nors dirbti, ar bent daug vaikščioti, nes darbas eikvoja kalorijas, stiprina raumenis, nukreipia mintis nuo valgio, o ir valgio neturima po ranka; 6. netikėti jokiais stebuklingais vaistais, nutukimą šalinančiais; jokie vaistai nepadės, jei nutukėlis neprisivers mažinti maisto kiekio, nenustos persivalgyti.

Yra lentelės, nurodančios žmogaus svorį, pagal augumą ir amžių, jomis galima apytikriai vadovautis, stengiantis nenutukti.

Deja, tunkančių ir nutukėlių laukia sunkokos dienos, bet prisivertus ir valią įtempus, galima nugalėti kenksmingus įpročius ir išugdyti naujus. Tai teiks žmogui geresnę sveikatą, pajėgumą padėti sau ir artimui, būti uolesniu krikščioniu.

jau taupai, tai verčiau į koplyčią nunešk pigesnes". Po to ėmė vaikščioti po kambarį, skaitydama prie gėlių pridėtas korteles, kiekvieną pavardę garsiai kartodama, minėdama tuos, kurie gėlių neatsiuntė, vis savo pridėdama, pasakydama, kodėl taip padarė. Apžiūrėjus gėles, išskėtė rankas ir su įkarščiu pasakė: "Tavo kambarys, kaip koplyčia. Tiek daug gėlių, tiek daug..." Paskui, apvainikuodama savo atsilankymą, jį pasaldino, pasakydama, ką žmonės kalba apie mano ligą ir operaciją: "Jautokienė visiems išplepėjo, girdi, tai sužinojusi iš gydytojo ir ligoninės personalo, kad tau chirurgas atidarė ir uždarė... Taip dažnai būna, kai nebėra vilties, kai viskas jau būna apimta... Taip buvo Stašienei, taip buvo Jautokui..."

— Ką jūs pasakojate, aš girdėjau iš kitų žmonių, — pertraukė gydytojas. — Tai labai persūdytas įvykis. Bet tokių ir panašių ligonių lankytojų pasitaiko gana daug. Aš susidariau vaizdą, kad kai kurie žmonės nemoka lankyti ligonių. Nepasakysiu, kad jie būtų blogos valios, bet kartais iš plepumo pritauškia niekų, o kartais iš geros širdies pridaro nemalonumų. Andai po operacijos vienam ligoniui buvo nustatyta labai griežta dieta. Ligonis po kurio laiko man skundėsi, kad jam viskas neskanu, mažai valgo, jog jis to ar kito maisto norėtų, kad pasiilgo dešrų, kopūstų, cepelinų... Aš jį vis guodžiau, kad viskas klojasi gerai, kad turi dar kurį laiką pakentėti, o paskui galės šienauti po įprastą lietuvišką virtuvę. Įsakiau labai griežtai gailestingoms seselėms prižiūrėti, kad kas nors riebaliniais smilkalais neužsmilkintų ligonio. Ko bijojau, tai ir įvyko. Geras ligonio draugas, kuris jį, viengungį, dažnai lankydavo, gerai pažinojęs gailestingas seseles, dažnai joms atnešdamas pyragaičių ir saldainių, papirko vieną seselę saldainių dėžute, primelavo jai ir atgriozdino ligoniui prašomų skanumynų, kad jis sustiprėtų ir greičiau pasveiktų. Žmogus tik gero norėjo, bet tai buvo meškos patarnavimas. Ligonis po to taip sunkiai susirgo, jog maža vilties beliko pasveikti. Laimei, užtikau maisto kontrabandininką, atėjusį ligonio lankyti su visu kroviniu. Tada sužinojau, kas su ligoniu atsitiko, kodėl jo sveikata pablogėjo. Mat ligonis išsigandęs man nieko nesakė, kas įvyko, slėpė, kad draugas neįkliūtų.

Po trumpos pauzės daktaras tęsė toliau:

— Dar vieną įvykį noriu papasakoti, įspėdamas, kad niekas to nedarytų, patys sirgdami, nelankytų sergančiųjų. Aną pavasarį siautė piktas gripas. Susirgo viena šeima. Vyras pakartotinai, o juo pasekė žmona ir vaikai. Pavadinsiu ją Verute. Susitinku ją ligoninės koridoriuje. Pamačiusi mane, ji išsigando, o aš, išpūtęs akis, riktelėjau, nes dar vakar ji man skambino ir skundėsi įvairiais negalavimais, kad susirgo vaikai, vyras vis negaluoja. "Tai kaip čia atsiradai?" — paklausiau, manydamas, kad gal ją atvežė greitoji pagalba. O ji, visa išbalusi, kaip popierius, ėmė aiškintis, kad atėjo Plušienės aplankyti, atvežė gėlių, nes draugės skambino, kad ligonė ilgai negyvens, esanti prie mirties. Tad norėjo dar su ja atsisveikinti ir savo rankomis gėles įteikti. "Žinoma, kad ligonę pabučiavai!" — pyktelėjęs pasakiau ir pagalvojau, kad tai buvo mirties bučinys. Po to įvykio turėjau du sunkius ligonius. Negaliu tvirtinti, kad ligonę ji užkrėtė, bet ji susirgo gripu ir labai apsunkino tolimesnį gydymą. O ir pati lankytoja, per anksti atsikėlusi iš lovos, mėnesiais reikiamai neatsigavo.

Baigdamas pasakoti, gydytojas labai griežtai perspėjo:

— Teisingai sakoma: "Nekask kitam duobės, nes pats gali įkristi". Neskleisk kalbų, pats išsigalvojęs ar iš kitų girdėjęs, jog tas ar kitas greit mirs. Ta ligonė, apie kurią lankytojas sakė, kad greit mirsianti, dar ir dabar gyvena, o ta, kuri lankė, pati po to kovojo su mirtimi. Tad susilaikykime nuo mirties sprendimų! Būkime labai atsargūs, lankydami ligonius.

Paskui gydytojas paprašė kalbėti Niną, kuri tuo klausimu yra rašiusi spaudoje, daug kalbėjusi įvairiuose susirinkimuose.

— Čia viešėdama, aš susipažinau su mūsų tarpe esančia žymia visuomenininke ponia Irena Brazaitiene, kuri yra Moterų fe-

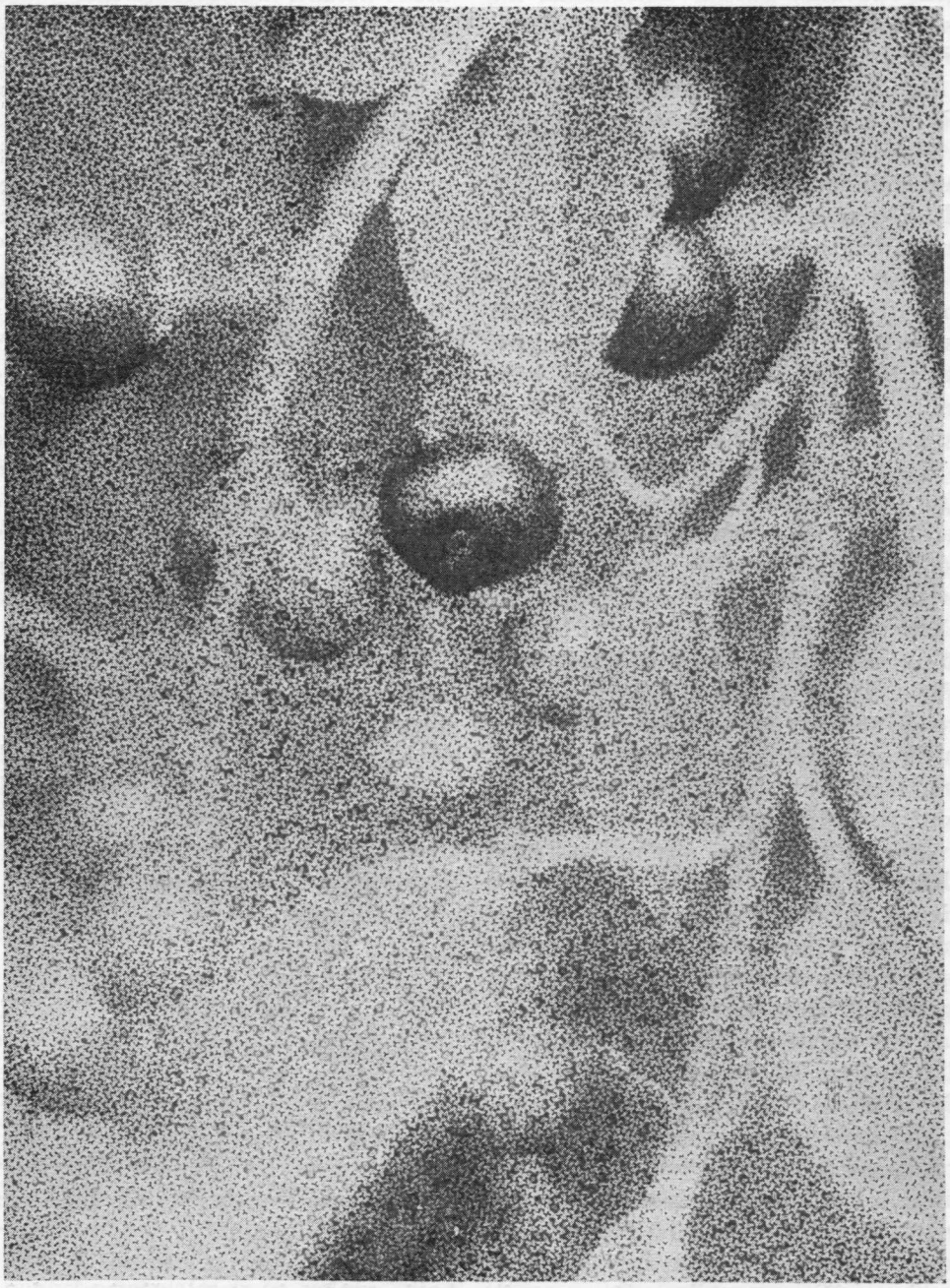

Algirdo Grigaičio nuotr.

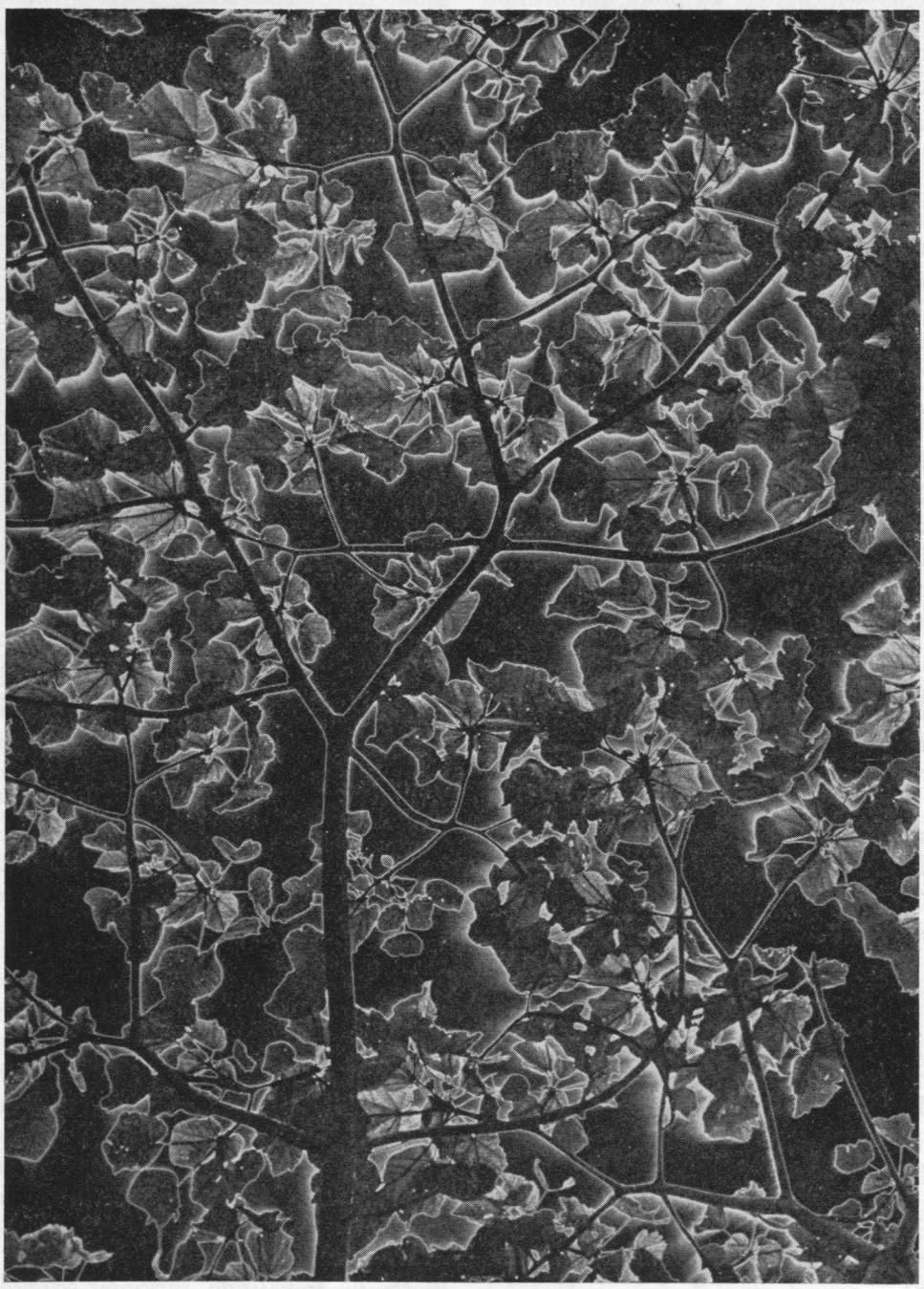

Algirdo Grigaičio nuotr.

Jaunimas

Kas man tikėjime yra maloniausia ir kas sunkiausia

("Laiškų lietuviams" jaunimo konkurse premijuotas straipsnis)

Aleksandra Gražytė

Tėveliai sako, kad man yra daug duota, užtat iš manęs yra daug laukiama. Sako, kad, kai gimiau, gavau dideles dovanas: Lietuvos tautybę ir Kristaus tikybą. Dėl to iš manęs yra laukiama sąžiningo ir doro gyvenimo, nuoširdaus darbo dėl savo tėvų žemės Lietuvos ir brendimo Dievo meilėje.

Tikiu į Dievą ir į amžinąjį gyvenimą. Kas sekmadienį dalyvauju šv. Mišiose ir mokausi Dievo įsakymų. Klausau pamokymų bažnyčioje ir namie. Meldžiuosi ir gerbiu Dievą. Žinau, kad Dievas mane ir visus mus myli, ir tas geras jausmas (būti Dievo meilėje) niekaip kitaip nėra gaunamas, kaip tik per maldą ir tikėjimą. Būti gerai ir ištikimai Dievo meilėje yra sunku, bet kai Jis padeda, tai yra malonu ir gera.

Yra sunku suprasti viską, kas man yra mokoma ir sakoma, tiek šv. Mišių skaitymuose, tiek teologiniuose klausimuose, tiek gerų žmonių pamokymuose. Kartais galiu suprasti pamokymus ir paaiškinimus ir juos pritaikyti savo gyvenime, o kartais yra labai sunku ir klausiu — kodėl? Kodėl taip? Ir kartais yra sunku visiškai priimti, kas mokoma, be klausimų ar be atsakymų į tą klausimą — kodėl? Man, pavyzdžiui, yra sunku suprasti, kodėl reikia priešą mylėti, jeigu jis mane skriaudžia ar iš manęs juokiasi! Kodėl jį mylėti? Galvoju, kad daug lengviau yra gerumo mokyti ir aiškinti, negu gyvenime taip daryti. Tačiau mylėti Dievą reiškia vykdyti jo įsakymus, padėti artimui ir mylėti kitą žmogų.

Kartais man darosi pikta širdyje. Kartais noriu pamiršti visus įsakymus ir pamiršti gerumą. Kartais atrodo, kad mes, žmonės, kurie bandome būti geri, esame tik nusidėjėliai. Nenorime girdėti nei klausyti Dievo balso. Mums būtų daug lengviau pasukti kitu keliu. Padarę vieną klaidą, padarome kitą lengviau, ir tada dar kitą, dar didesnę, dar lengviau. Ir tada ta gerumo kibirkštėlė lėtai gęsta, nes piktumo debesys uždengia širdį ir ją užkloja savo tamsumu. Bet nereikia nusiminti, kad žmonės yra tiktai žmonės ir kad jie nusideda. Tikiu, kad žmogaus siela nenori būti sunaikinta. Manau, kad siela

---

deracijos skyriaus pirmininkė, — pradėjo kalbėti Nina. — Jos prašoma, ta tema kalbėsiu jų susirinkime. Be to, pažadėjau paskaityti keletą spaudai ruošiamų gyvenimo vaizdelių apie antrąją vienatvę.

— Ar tame susirinkime galės dalyvauti ir vyrai? — paklausė žurnalistas Vainis.

— Ar kas nors gali užkirsti kelią žurnalistui? — atsakė pirmininkė Brazaitienė. — Ruošiaus tave kviesti, pasiųsime ir pakvietimą.

— Trumpai papildant daktaro labai įdomius pasakojimus apie ligonių lankymą, — kalbėjo Nina, — pirmoji taisyklė yra ketu-

rių žodžių: nesiveržkime pro uždaras duris. Antroji — pirmiausia susisiekime su ligonio šeima ir sužinokime, ar jis nori būti lankomas, ar siųsti gėles, ar galima skambinti telefonu. Žinoma, visada laukiama atsiunčiant atvirukų. Trečioji taisyklė: būkime santūrūs, kalbėdami apie ligonio ligą, netauškime niekų, nes kartais žodžiai lengvai iškrenta, bet padaro daug nemalonumų. Būkime atsargūs, patardami ir kūno, ir sielos reikaluose. Jei reikalinga, tarkimės su gydytoju; neužmirškime, kad sielos gydytojas yra kunigas.

(Tęsinys kitame numeryje)

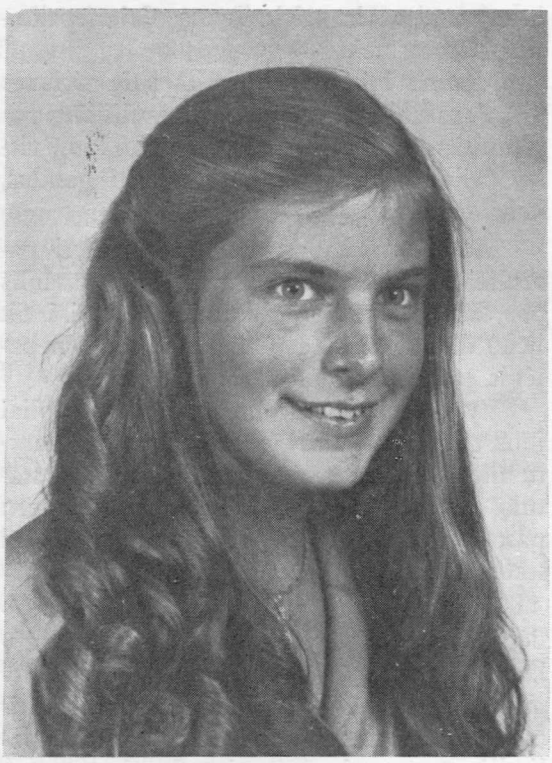

Aleksandra Gražytė.

ieško kelio atgal į gerumą ir meilę. Man yra malonu žinoti, kad, kai jaučiuosi kalta, esu nusidėjusi, galiu eiti išpažinties ir galiu už savo nuodėmes gailėtis ir vėl susitaikyti su Dievu. Tada mano širdis pasidaro lengvesnė, kai nebereikia nešti nuodėmės savyje. Yra meilė, kad Dievas mūsų blogus darbus atleidžia! Ir tai man duoda didelį džiaugsmą bei ramybę.

Nors yra daug sunkumų mūsų gyvenime, yra ir daug malonumų. Dievas padarė šį pasaulį gražų ir įdomų, kad mes galėtumėm džiaugtis jo gerumu. Jis mus mato, globoja mūsų džiaugsmuose bei darbuose ir visad padeda.

Artėja šventės. Per šventes yra malonu neiti į mokyklas ir ilgai miegoti. Bet ar mes tada pagalvojame apie švenčių tikrą reikšmę? Ar prisimename, kad Mesijas gimė per šv. Kalėdas? Kad jis gimė pasiaukoti už žmoniją, išvaduoti ją iš pikto ir atidaryti mums dangų? Kai švenčiame Velykas, ar tikrai švenčiame Kristaus prisikėlimą iš numirusių? Juk Kristus gimė ir gyveno tarp žmonių, buvo nukankintas ir mirė ant kryžiaus — bet jis "trečiąją dieną prisikėlė iš numirusių, įžengė į dangų ir sėdi Dievo Tėvo dešinėje". Per šventes ir šventadienius matome bažnyčios altorių, papuoštą gėlėmis, girdime chorą, jaučiame didelį džiaugsmą Dievo namuose ir tikimės, kad tas džiaugsmas niekad mūsų neapleis.

Sekmadieniais yra gera padėkoti Dievui už praėjusią savaitę ir už viską, ką turiu. Dėkoju už savo šeimą, ir draugus, ir mokytojus, ir visus, kurie man padeda. Dėkoju už namus ir laisvę, už džiaugsmus ir nuotykius. Prisimenu mirusius senelius, sergančius draugus ir vargstančius gimines Lietuvoj. Pasižadu tai, kas man sunkiausia tikėjime: mylėti Dievą taip, kaip jis myli mane, gerbti visus žmones ir stengtis būti gerai, taip, kaip jis mokė. Man maloniausia tikėjime žinoti, kad aš esu Dievo vaikas. Aš jį myliu, o jis myli mane ir visus žmones; jis mus mylės iki pasaulio pabaigos.

Mergaitėms neapsimoka siekti profesijų . . .

Danutė Račiūnė

Kodėl mergaitei gaišinti laiką, vargti be reikalo, nervintis, nagus kramtyti, siekiant mokslo ir bandant įsigyti profesiją? Moteris silpnesnė lytis — protiškai, fiziškai, beveik visais atžvilgiais, išskyrus grožį. Gražesnė už vyrus, moteris turėtų ir rūpintis grožiu. Grožis patrauklus, ypač vyrams — tai jų kriterijus, renkantis žmonas. Grožio standartai moterims aukšti, diktuojami amerikiečių visuomenėje pagal šiuos kriterijus: kūnas plonas, veidas be dėmių, be raukšlių, plaukai aistringai spalvoti, o kartais aptempti rūbai ir aukšti kulnai padeda išryškinti moters grožį.

Gal ir verta gražiai apsirengusiai moteriai lankyti universitetą, bet ten neturėtų per daug vargti. Jos pagrindinė rolė turėtų būti pritraukti ir pričiupti vyrą. Jeigu ši strategija pasiseka, sekanti scena būtų ves-

tuvės, paskui ji turėtų pasigimdyti vaikučių ir auklėti šeimą. Mokslas ir profesija nepadės moteriai vystyklus keisti, nosytes šluostyti, vaikus priglausti prie krūtinės ir jiems pasakėles pasakoti.

Moters lemtis — kūdikius gimdyti. Linksmi ir sklandūs šeimos santykiai vis sukelia didelį pasididžiavimą ir džiaugsmą tėvams, bet vaikučius auklėti ir namais rūpintis pagrindinai moters rolė. Vyras gali prisidėti prie vaikų auklėjimo, bet jis neturėtų rūpintis visomis šeimos detalėmis. Juk vyrai buvo sukurti būti aktyvūs; jie domisi idėjomis, mintimis. O moters lemtis — auklėti šeimą, nes ji domisi žmonėmis ir jausmais.

Moteris neturėtų siekti profesijos, nes ji gerai supranta, kad pasaulis pagrindinai priklauso vyrams. Pasaulis vyrų valdomas, vyrų sukurtas. Moteris supranta, kad ji neatsakinga pasauliui. Ji suvokia, kad ji sukurta kitokia, jos negalima lyginti su vyru, ji kažkaip žemesnė už vyrus. Užsidariusi namuose, moteris bent sutinka, kad jos rolė pasaulyje turi būti pasyvi: juk vyrai valdo ir sukuria visuomenės vertybes.

Moteris sukurta gražesnė, bet taip pat ji sukurta tapti ir būti lanksti bei pasiduodanti. Moteris gerai nesupranta, kas pasaulyje vyksta, tai žinoma, kad jai bus ramiau ir saugiau tupėti namie. Be to, moterys ne visai moka logiškai galvoti, jos nemąstančios, bet emocionalios. Jos nesupranta vyro logikos. Jos svajoja — tai joms nereikia faktų. Jos išmoksta kantrybės ir nuolaidumo virtuvėje, kur jos paklusnios ugniai, vandeniui. Jos turi palaukti, kol cukrus ištirps, tešla iškils, kol skalbiniai išdžius, kopūstai surūgs.

Kad ir galėtų, kodėl moteriai sukti galvą be reikalo — juk ji gyvena ne moterų, bet vyrų pasaulyje. Ji pripratusi priimti vyrų autoritetą. Kritikuoti ir svarstyti reikalus apie viską, kas svarbu, ji palieka aukštesniam kūriniui — vyrui.

Kartais moteris gali šio to pasaulyje pasiekti, bet ji niekados nieko negriaus ir nestatys nieko iš naujo. Moteris tik pataisys, suorganizuos, ramins, nes ji labiau mėgsta kompromisus ir prisitaikymą. Jai nepriimtini perversmai.

Moteris laiminga, pririšta prie virtuvės ar miegamojo. Jai nereikia pasaulėžiūrą paplatinti; moteriai užtenka klausyti kitų, viską priimti, ką ji girdi, ir skleisti gandus, kelti paniką.

Moteris niekados nenorėtų valdyti pasaulio, ji nepasitiki pasauliu, jai pasaulis per didelis, per komplikuotas. Moteriai tik lieka dejuoti dėl neteisingumo, bet ji nepajėgia pakeisti padėties.

Vyrai sukuria dievus, o moterys uoliai juos garbina. Vyras negarbins savo padarytų dievų, bet moteris, pamačiusi didelę statulą, tuoj pat puls ant kelių ir garbins vyrų pastatytas statulas, net nepagalvodama, kad statulos pastatytos žmonių rankomis.

Pasauliui būtų geriau, jeigu moterys sėdėtų namie ir rūpintųsi tik šeima, nes aplamai jos viską aklai priima. Moterų žymiausia ypatybė — pasidavimas. Įsidėmėkime, kad atkasti Pompėjaus griuvėsiai paliudija moterų ir vyrų charakteringas ypatybes. Vyrų kūnai rasti pasipriešinimo pozicijose, o moterų kūnai sulipę, susitraukę, veidai ant žemės. Čia galima aiškinti, kad vyrai nepasiduoda, stiprūs, nebijantys. O bijančios, drebančios, pasiduodančios yra moterys — ko gali tikėtis iš jų?

Gal tikėtis galima nedaug, bet faktai įrodo priešingus moters bruožus. Ar mergaitei dirbti, ar siekti profesijos, iš esmės nėra naujas klausimas ar nauja problema. Prieš technologijos išsivystymą visos moterys, išskiriant aristokrates, dirbo prie namų, drabužių ir valgių gamybos. Kai technologija pradėjo greitai vystytis, tai šeimos nebedirbo tik kaimuose ir ūkiuose, bet pradėjo gyventi miestuose, kur fabrikai šaukė vyrus ir moteris į darbą. Darbas moteriai — ne nauja sąvoka, tik vietovė pasikeitė. Amerikoje dirbančioms motinoms kilo problemų su vaikais ir namais, nes daug jaunų ištekėjusių porelių nebegyveno su tėvais, todėl seneliams nebeteko prisidėti prie anūkų auklėjimo ir namų priežiūros.

Darbas moteriai — ne nauja sąvoka, bet išsilavinimas ir siekimas aukštesnio mokslo

— tai jau naujesnė patirtis. Dar prieš du šimtmečius moters visą ateitį nusprendė sėkmingos piršlybos. Tais laikais mergaitė, susilaukiusi aštuoniolikos metų, turėjo arba ištekėti, arba likti senmerge. Dabar aštuoniolikmečių jaunavedžių tik mažuma. Dauguma gimnaziją baigiančių stoja į universitetus. Dabar universitetą baigusios moterys sudaro 69,8 procentus darbo jėgos. O moterys, turinčios vaikų, kuriems dar nėra aštuoniolikos metų, sudaro 52,9 procentus dirbančiųjų.

Darbas moteriai yra visai prie širdies. Visuomenėje pilna pavyzdžių, kur moterys įsigyja profesijas ir pasiekia aukštas pozicijas. Kokia ateitis išsilavinusiai, profesijai pasiruošusiai moteriai, kuri susituokia ir nori auklėti šeimą? Ši problema jau sunkesnė spręsti, bet įmanoma. Šitoje padėtyje esančių moterų yra begalė. Daug kartų šeima neturi pasirinkimo. Ekonominė padėtis daug kartų priverčia abu tėvus prie darbo, tačiau moterys ne visados gali pasirinkti, ar sėdėti namie, ar dirbti.

Jeigu išsilavinusi ir profesijai pasiruošiusi moteris nutaria nutraukti profesiją, nedirbti ir auklėti šeimą, tai nereiškia, kad jos mokslas ir pasiruošimas buvo veltui. Vis dėlto mokslą baigusi moteris yra laisvesnė ir dvasiškai turtingesnė. Jos pasaulėžiūra bus platesnė, ji neturės būti pasyvi, bet galės prisidėti prie visuomenės gėrio. Nutarus nutraukti profesiją, ji bus visapusiškai pasiruošusi auklėti vaikus ir jiems nurodyti gyvenimo kelią.

▪ Prie Lietuvių katalikų mokslo akademijos Elena Ciplijauskienė įsteigė savo vardo stipendijų fondą skatinti istorijos studijoms. Kasmet bus skiriama 1500 dol. ruošiančiam istorijos doktoratą asmeniui. Šiemet liet. kat. mokslo akademija šią stipendiją paskyrė Rasai Mažeikaitei.

▪ Lietuvių katalikų mokslo suvažiavimas įvyks 1985 m. gruodžio 26-30 d. Los Angeles, CA. Ten 1983 m. įsteigtas naujas Liet. kat. mokslo akademijos židinys. Iš viso Liet. kat. mokslo akademija turi 263 narius.

▪ Vatikane naujuoju nekrikščionių sekretariato viceprezidentu paskirtas 51 m. negras, Nigerijos arkiv. Francis Arinze.

Kaip lietuvišką spaudą padaryti jaunimui įdomesnę?

(Tokia tema buvo pasiūlyta jaunimui "Laiškų lietuviams" konkurse. Čia dedame dviejų jaunuolių iš Los Angeles lituanistinės mokyklos pasisakymus. Red.

Neseniai paėmiau "Draugą" ir pradėjau skaityti straipsnį, kuris man atrodė vienas iš įdomesnių. Greitai nusivyliau, nes buvo labai nuobodus. Kai pradėjau skaityti, tuoj radau daug nesuprantamų žodžių. Reikėjo vartoti žodyną. Kadangi tų nesuprantamų žodžių buvo daug ir labai dažnai reikėjo vartyti žodyną, tai tuoj pavargau. Taip pat ir tema atrodė neįdomi. Pradėjau skaityti kitą straipsnį. Vėl tos pačios problemos.

Tad, rašant jaunimui, reikėtų vartoti paprastesnius žodžius ir parinkti įdomesnes temas. Būtų labai įdomu, jeigu patys studentai aprašytų savo sueigas, susirinkimus, minėjimus, sporto žaidynes ar bet kokį kitą įdomų atsitikimą. Neseniai mūsų skautų tinklinio komanda žaidė prieš lenkus ir vengrus. Mes laimėjom! Ar nebūtų įdomu skaityti, jei kas nors šias rungtynes būtų aprašęs?

Būtų įdomu sužinoti, ką lietuvių jaunimas daro kituose Amerikos miestuose, kokia ten yra jų veikla. Jeigu lietuvių spauda būtų jaunimui įdomi ir suprantama, tai jis daugiau skaitytų ir tokiu būdu lavintų savo lietuvių kalbą. Jaunimas darytųsi vis lietuviškesnis. Jeigu neišlaikysim lietuvybės tarp jaunimo, tai greit ji visur išnyks. Kas tada perims lietuvių organizacijas, kas mokys vaikus lietuvių kalbos?

Auris Jarašiūnas

Atrodo, kad mūsų spauda yra skirta tik vyresniesiems, kad visi straipsniai laikraščiuose ir žurnaluose parašyti tik suaugusiems. Jaunimui jie yra labai nuobodūs. Jaunimo skyriai laikraščiuose per retai pasirodo.

Dabartinis mūsų jaunimas tarp savęs dažniausiai kalba tik angliškai, nes sunku

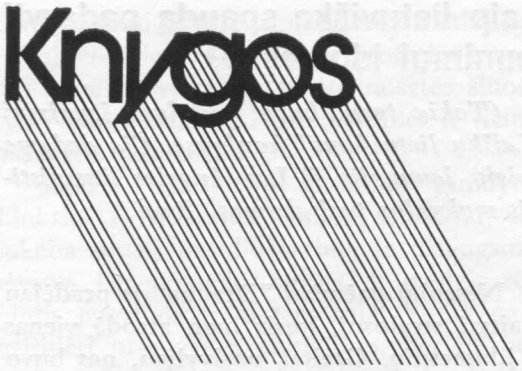

"Mažųjų dienos" mažiems ir dideliems

Nijolė Jankutė

Seniai, labai seniai, Kalėdų, gimtadienių ir vardinių pagrindinė dovana būdavo knyga. Apdovanotasis nedėdavo jos į lentyną, bet, kaip Mažvydas liepė, "imdavo ir skaitydavo". Dabar švenčių dovanos — ilga dažnai bereikalingų daiktų eilė. "Viskas kūnui, nieko dvasiai!" — galėtų būti švenčių gėrybes lydintis šūkis. Todėl skaitančiam žmogui gauti knygą dovanų šiais laikais yra ypatingas malonumas. O kada toji knyga, vos atvertus, sugrąžina tolimos vaikystės gražiausius momentus, tai norisi visiems pasakyti:

— Skaitykit Vytės Nemunėlio "Mažųjų dienas" patys sau ir savo mažiesiems!

Mūsų mažieji, gyvenamosios aplinkos "maitinami" kompiuterine sofistikacija ir televizijos žiaurybėmis, dažnai išauga be vaikystės, lyg dirbtinai nunokinti obuoliukai. Vytės Nemunėlio nuoširdžios, skambios, žaismingos "eilutės" padės lietuviškažmogiška auklyba susirūpinusiems tėvams ir seneliams prailginti mažųjų vaikystę.

Ši vaikų poezijos rinktinė prasideda su eilėraštukais iš "Mažųjų pasaulio" (1931 m.) ir baigiasi "Pietų vėjelio" (1950 m.) rimais. Ši metų eilė apima ir patį gražiausiąjį nepriklausomos Lietuvos laikotarpį, ir okupacijas, ir pirmuosius metus išeivijoj. Lietuviukas, gimęs 1931 m., užaugo migdomas dainomis virtusiais Vytės Nemunėlio eilėraščiais: "O, atsimenu namelį", "Šlama šilko vėjas", žaisdamas "Dzig-dzig-dzig į Vilnių jojau" ir šimtus kartų deklamuodamas "Aš turėjau dviratuką".

Nuo pirmųjų Vytės Nemunėlio eilėraščių pasirodymo jau praėjo daugiau kaip pusšimtis metų, bet ne vienas viduriniosios kartos lietuvių teberiša gražiausius prisiminimus su tais paprastučiais, linksmais posmeliais.

Atriedėjo Vytė Nemunėlis į "Mažųjų pasaulį" su napamainomu "Dviratuku", atskrido su "Gintaro kregždute", "Pietų vėjeliui" pučiant, nešinas "Kiškio kopūstais", "Purienomis", lydimas "Drugelių" ir "Dėdės Rudenėlio", ir pasiliko vaikų literatūros klasikas. O ką jau bekalbėti apie jo "Meškiuką Rudnosiuką", kurio populiarumas per tris lietuvių skaitytojų kartas gali lygintis su amerikietišku "Mickey Mouse"! Kokie mes turtingi, turėdami Bernardą Brazdžionį, norintį ir galintį nusileist nuo "Ženklų ir stebuklų", nuo "Šaukiu aš tautą" poezijos į dinamišką, paprastutį ir skaidrų vaiko pasaulėlį.

---

kalbėti lietuviškai. Jaunimo lietuvių kalbos žodynas yra menkas, tad jam labai sunku skaityti lietuvišką spaudą, kur yra tiek nežinomų žodžių. Jeigu laikraščiuose ir žurnaluose būtų daugiau straipsnių, parašytų jaunimui suprantama kalba, tai jis juos skaitytų ir vis geriau išmoktų lietuvių kalbą. Geriau išmokęs lietuvių kalbą, praplėtęs savo žodyną, galbūt jaunimas ir tarp savęs daugiau kalbėtų lietuviškai.

Kai aš skaitau lietuvišką spaudą, pirmiausia ieškau nuotraukų, kuriose pamatyčiau kokį pažįstamą. Paskui ieškau straipsnių, parašytų pažįstamo jaunuolio. Aš tuoj jį perskaitau, nors jis būtų ilgas. Paskui ieškau rašinių apie kokį nors įdomų įvykį iš jaunimo gyvenimo, iš jo veiklos.

Norint padaryti lietuvišką spaudą jaunimui įdomesnę, reikia dėti daugiau nuotraukų iš jaunimo gyvenimo ir trumpų, įdomių jaunimo veiklos aprašymų. Jei taip būtų, tai jaunimas pradėtų daugiau skaityti lietuvišką spaudą.

Tauras Radvenis

Išleisti šios nepamirštamos poezijos rinktinę buvo puiki Los Angeles ateitininkų sendraugių mintis. Ją gausiai parėmė reikalą supratę mecenatai. Ačiū jiems visiems, nes "Mažųjų dienos" — dovana ne tik mažiesiems, bet ir didiesiems — tėveliams ir net seneliams.

Kuri močiutė, prisimindama pradžios mokyklą tolimoj Lietuvoj, neišmokys savo anūkėlio "ABC gerai pažįstu / Paskaitau ir parašau, / Jei kur truputį suklystu, / Tai labai atsiprašau"? Kuris tėtė, Lietuvoj darželį lankęs ir deklamavęs "Prie staliuko matot kėdę / Ant kėdės Margiukas sėdi, / Netelpa tik uodegytė... / Kur ją dėti, kas daryti?..., neperskaitys to eilėraštuko savo Montessori amžiaus sūneliui?

Knyga vaikams be iliustracijų, lyg vežimėlis be ratų. Žodis be vaizdo vaikui mažai tesako. Todėl visos Vytės Nemunėlio knygos mažiesiems buvo nuostabiai iliustruotos vaiko pasaulin įsigyventi mokėjusių talentingų menininkų, kaip A. Kučas, D. Tarabildaitė, V. Z. Stančikaitė, P. Osmolskis. Jų iliustracijos, kaip ir V. Nemunėlio eilėraštukai, įaugo vaikystę nepriklausomoj Lietuvoj praleidusiųjų širdin. Kaip melodijos taktas ar kvepalų dvelktelėjimas staiga sugrąžina žmogų į mielas praeities valandėles, taip ir šios Kučo mergytės su kaspinais plaukuose, Tarabildaitės basas kepurėtas Motiejukas ar Stančikaitės ekspresyvūs kiškiai, šokantys su dainuojančiais vaikais, pačia tobuliausia "laiko mašina" šviesos greičiu nuneša senuosius V. Nemunėlio gerbėjus į Lietuvoj lankytas mokyklas bei vaikų darželius.

Mūsų vaikams ir anūkams basos mergytės ir per didelėm kepurėm užsimaukšlinę berniukai (jų meškerės ne "spiningai", jų žaislai ne "Atari") galbūt atrodys keisti ir ypatingi, bet geros pasakos veikėjai visada nepaprasti...

"Mažųjų dienos", išpuoštos originaliom iliustracijom ir V. Nemunėlio vaikiškos literatūros knygučių viršeliais, — naujas turtas lituanistinių mokyklų bei darželių mokytojams, tuo labiau savo mažuosius lietuviškai auklėjančioms šeimoms.

Tėvynėje

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

RAUDONOJI KNYGA

"Raudonoji knyga" yra naudojama įrašyti į pavojų patekusioms įvairioms žvėrių, paukščių, žuvų, roplių, vabzdžių bei augalų rūšims. Įrašymas į šią knygą, — tai perspėjimas, kad rūšis gali išnykti, ir kraštas, kur ji dar gyvena, atsakingas prieš žmoniją už tinkamą jos apsaugą. 1976 m. "Raudonoji knyga" įsteigta ir Lietuvoje. Joje įrašyti šie vardai.

Tauras — naminių galvijų protėvis. Senovėje jų gyventa ir Lietuvoje. Jie buvo labai mėgstami Lietuvos kunigaikščių medžioklėse. Paskutinis nušautas 1627 m. istorinės Lietuvos pietų rytų dalyje. Tauro ragų randama įvairiose Lietuvos vietose. Neretai pasitaiko iškasti iš durpyno tauro kaulus. Tauro kaukolė su ragais iškasta iš Liekno pelkės, Ramygalos apylinkėse. Dar viena kaukolė su kaulais iškasta iš Pukiškio ežerėlio, netoli Vabalninko. Nuo tauro vardo kilę vietovardžiai — Tauragė, Tauragnai, Tauralaukis, Taurupys, Taurai, Tauravas.

Pirmuoju į Lietuvos raudonąją knygą įrašytas stumbras. Tai buvo bebaigiantis Lietuvoje išnykti gyvulys. Gal būtų išlikę tik stumbrą menantys vietovardžiai — Stumbriai, Stumbriškis, Stumbragiriai, Stumbrinė, Zubriai, Zubrickai, jei nebūtų jų keletas atgabenta iš kitur. Šiandien jau jų priskaičiuojama per trisdešimt. Lietuvoje stumbrų pėdsakų užtinkama visur. Senovės lietuviai jų ragus naudojo kaip taures midui gerti. Kariai jų ragais puošė savo gal-

vas. Vartoti kaip stipraus garso instrumentai ir nešioti prie diržo. Garsios buvo Lietuvos kunigaikščių iškilmingos stumbrų medžioklės.

Į raudonąją knygą įrašyti stambūs plėšrieji paukščiai — kilnusis erelis, erelis žuvininkas, jūrinis erelis, sakalas keleivis, gyvatėdis. Į ją pateko ir pilkoji gervė, juodasis gandras, mažoji gulbė ir kai kurie smulkesni paukščiai. Iš roplių įrašyti lygiažvynis arba lygusis žaltys. Jis buvo rastas prof. T. Ivanausko Rūdninkų girioje. Dabar aptinkamas Čepkelių raiste. Įrašytas ir balinis vėžlys. Jo kelios veisimosi vietos išliko Dzūkijoje; dzūkai jį vadina geležine varle.

Kai kuriuose upeliuose veisiasi retos žuvys — šlakiai. Rudenį į Žeimeną ir jos intakus iš Baltijos jūros atplaukia neršti lašišos. Šios žuvys irgi įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą.

Nepaprastai turtingas vabzdžių pasaulis. Iš Lietuvoje gyvenančių pažymėtini elniaragiai, juodieji apolonai, pelkiniai satyrai, šiauriniai perlinukai. Labai naudingas vabzdys yra kamanė. Žemės ūkyje naudojant nuodingus chemikalus, kamanių smarkiai mažėja.

Raudonoje knygoje surašyta apie 30 rūšių augalų. Tai reti Baltijos pajūrio augalai, augantys tik Kuršių nerijoje — tyrulinė erika, pajūrinė zunda, pajūrinė pienažolė, trispalvis astras. Labai gražiai žydintis augalas plačialapė klumpaitė, raudonasis ir kardalapis garbeniai, kvapusis plauretis ir kitos Lietuvos orchidėjos.

Vesti Lietuvos raudonąją knygą patikėta Lietuvos valstybiniam gamtos apsaugos komitetui ir Lietuvos Mokslų Akademijai. Valstybinis gamtos apsaugos komitetas prižiūri, kaip ministerijos, žinybos, organizacijos ir asmenys laikosi gamtos apsaugos įstatymų bei gamtos išteklių naudojimo tvarkos. Komitetas tvarko tautinių parkų, draustinių, gamtos paminklų steigimą ir priežiūrą. Tvarko Lietuvos medžioklės ir žvejybos plotus. Prižiūri, kaip laikomasi medžioklės ir žvejybos taisyklių. Komiteto žinioje yra Lietuvos gamtos tyrimo laboratorija, Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejus, unikalių akmenų muziejus Mosėdyje, Lietuvos tautinis parkas, trys gamtos turtų vietovės, 174 draustiniai, 200 saugomų parkų, 400 gamtos paminklų. Saugomų žemių bendras plotas sudaro 4,3 procento Lietuvos ploto.

LIETUVOS AUGALAI

Lietuvoje savaime auga daugiau kaip 1330 aukštesniųjų augalų rūšių. Apie 1000 auginama laukuose, soduose, parkuose bei gėlynuose. Vieni jų anudingi ir gražūs, kiti — piktžolės arba nuodingi augalai.

Krašto augalus tiria ir jų paplitimą nagrinėja viena iš botanikos mokslo šakų — floristika. Lietuvoje jau 1782 m. Vilniuje buvo išspausdintas dviejų dalių Žano Emanuelio Žilibero veikalas "Flora Lituanica incroata" apie tuo metu surastus Lietuvoje augalus. Kiek vėliau išspausdinti Stanislovo Bonifaco ir Juozo Judzilų panašaus pobūdžio veikalai. Šiuose veikaluose išvardijami visi, daugiausia Vilniaus ir Gardino apylinkėse, Lietuvoje augę augalai. Nurodytas jų lotyniškas pavadinimas, trumpai aprašyta išvaizda ir augimo vieta.

Minėtieji botanikai floristinę medžiagą rinko daugiausia Vilniaus apylinkėse ir net už dabartinių Lietuvos ribų. Jurgis Pabrėža (1771-1839) rinko augalus, juos aprašinėjo ir naudojo gydymui Kretingos ir Palangos apylinkėse. Jis pirmasis visiems Lietuvos, ir daugeliui kitų kraštų, augalams pritaikė lietuviškus pavadinimus. Platus jo veikalas apie Lietuvos augalus nebuvo visas išspausdintas. Floristinė jo dalis liko rankraštyje.

Po Pirmojo pasaulinio karo Kauno universitete susibūrę keletas botanikų tyrinėjo florą tik Kauno apylinkėse. Paruošė ir išleido verstinį J. Kuprevičiaus redaguotą "Vadovą augalams pažinti" ir gana stambų J. Dagio redaguotą "Botanikos žodyną".

Po Antrojo pasaulinio karo 1954 m. išspausdintas stambus prof. P. Snarskio "Vadovas Lietuvos augalams pažinti". Jam medžiagą rinko pats autorius su studentais, pėsčiomis arba vežimu važiuodamas, apkeliavo didelę Lietuvos dalį. 1959 m. buvo į-

steigtas Botanikos institutas. Jo studentai pradėjo keliones į visus Lietuvos rajonus, rinkdami augalus. Per keliolika metų buvo surinkta 80 tūkstančių pavyzdžių. Buvo pradėta galvoti apie stambios, visą Lietuvos plotą apimančios, daugiatomės "Floros" paruošimą. Tai buvo nelengvas darbas. Daugiau kaip 30 patyrusių botanikų pradėjo darbą, kuris užtruko 20 metų. Buvo išspausdinta "Lietuvos floros" šeši didžiuliai tomai. Kiekvienas tomas susideda vidutiniškai iš 50 spaudos lankų. Redaktorė — žymi Lietuvos floristė prof. M. Natkevičaitė-Ivanauskienė. Aprašoma daugiau kaip 2100 augalų rūšių, jų išvaizda, biologija, augimo vieta, paplitimas Lietuvoje ir visame pasaulyje, o taip pat praktinio naudojimo būdai ir galimybės. Veikalas gausiai iliustruotas piešiniais, nuotraukomis, žemėlapiais. Šiuo veikalu naudojosi botanikai, rašydami penkių tomų "Europos florą", išspausdintą Anglijoje. Šiandien šiuo veikalu naudojasi geografai, ruošdami spaudai Suomijoje daugiatomį "Europos floros atlasą".

KURŠIŲ NERIJOS GROŽIS

Anglas V. Humbolt 1809 m. apie Lietuvos neriją rašė, kad ji "yra tiek įstabi, jog, norint patirti savo sielai nuostabaus vaizdo, ją reikia būtinai pamatyti, lygiai kaip Ispaniją ar Italiją". Pamatyti ją išties verta, nežiūrint kada. Ji graži net lietingo pilkumo gaubiama. Ji patraukli savo gamtiniu dvasingumu. Nepamirštama ji vasarinės gamtos šventėje. Ji nepakartojama — panaši į save.

Nerijoje nėra dirbamų laukų su pasėliais. Nėra ganyklų. Joje beveik negyvena žemdirbiai. Čia kas trečias žmogus žvejys, kas ketvirtas — miškininkas arba kurortininkas. Nerijoje apie septyniasdešimt poilsio ir kultūros įstaigų. Keli buriavimo pramogoms uostai. 1979 m. pradėjo veikti vienintelis šios rūšies Jūrų muziejus.

Svarbiausia nerijos vertybė—gamta, jos nesikartojantys vaizdai. 1960 m. Kuršių nerija paskelbta draustiniu, o 1976 m. Lietuvos valstybiniu miško parku. Joje per metus pailsi per šimtą tūkstančių žmonių. Tūkstančiai atvažiuoja keliautojų. Jai negana paprastų apsaugos priemonių. 1967 m. priimta ypatingos nerijos apsaugos, tvarkymo ir joje lankymosi taisyklės. Ribojamos statybos, reguliuojamas poilsiautojų ir besilankančių skaičius. Sugriežtinti nerijos gamtos ir visos aplinkos apsaugos reikalavimai.

18 amžiaus gale gamtininkams parūpo atkurti nerijoje miškus. Gelbėti šiuo būdu joje gyvenimą. Ties Nida šio sunkaus darbo pirmasis ėmėsi pašto stoties tarnautojas G. D. Kuvertas. Jis apželdino Urbo kopą ir taip išgelbėjo Nidą nuo užpylimo smėliu. Jo kilnus galynėjimasis su vėjais ir smėliu paskatino kitus. Gelbėjimo darbai prasidėjo visoje nerijoje. Nerijoje nuolat dirba mokslinės gamtininkų ir kitų sričių kūrybinės grupės.

Kuršių nerija Lietuvai teikia džiaugsmo ir pasididžiavimo, bet kartu ir daug rūpesčių.

DVIDEŠIMTOJI POEZIJOS PAVASARIO ŠVENTĖ

Gegužės pabaigoje vidurdienį, Vilniuje nuskambėjo pirmieji 20-ojo Poezijos pavasario šventės garsai. Šios įprastinės literatūros šventės dalyviai, Lietuvos poetai ir svečiai, padėjo gėlių prie Salomėjos Nėries paminklo ir skaitė savo poeziją. Eilėraščiai buvo skaitomi Vilniaus V. Kapsuko universitete ir mieste pramonės įmonėse. Poetai susitiko su darbininkais, mokslininkais ir jaunimo atstovais. Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto studentai ir dėstytojai Poezijos pavasario paukštę išlydėjo į Kauną, Vievį, Elektrėnus, Panevėžį, Mažeikius, Radviliškį ir Kapsuką.

Kaune poetus pasveikino Istorijos muziejaus bokšto varpai. Po svyruokliais beržais bokšto papėdėje, kur palaidota Salomėja Nėris, skambėjo lietuvių tautos lakštingalos eilės. Ant jos kapo rašytojai ir literatūros bičiuliai padėjo gėlių.

Vakare Palemone prie Salomėjos Nėries namelio — muziejaus, susirinko tūkstančiai poezijos mylėtojų. Čia buvo pasveikintas Poezijos pavasario laureatas Albinas Bernotas. Už geriausią 1983 m. poezijos knygą "Nusigręžusi žvaigždė" A. Bernotui buvo

įteikta dovana. Laureatas uždegė įprastinį Poezijos pavasario aukurą.

Lakštingalų krantinės žaliajame teatre šventės proga koncertavo "Leliumų" choro dainininkai ir Kauno medicinos instituto Kaimo kapelos muzikantai.

Apkeliavę pavasarėjančius Lietuvos kaimus ir miestus, Poezijos pavasario dalyviai sugrįžo į Vilnių.

Poezijos pavasario proga buvo pagerbtas Kristijonas Donelaitis poetui atminti muziejuje — Tolminkiemyje.

BULVIŲ TARKAVIMO MAŠINĖLĖS

Mažeikių kompresorių gamykla pateikė prekybos tinklui pirmąją siuntą elektrinių bulvių tarkavimo mašinėlių. Tai naujas gaminys, kokio ligi šiol Lietuvoje nebuvo. Numatoma šiemet pagaminti šešis ir pusę tūkstančio, o kitais metais — dvidešimt tūkstančių.

V. KLOVOS KONCERTAS

Lietuvos valstybinės konservatorijos Didžiojoje salėje įvyko kompozitoriaus V. Klovos kūrybos vakaras. V. Klova yra sukūręs šešias operas ir daug kitų kūrinių. Koncerto metu sonatą smuikui ir fortepijonui atliko V. ir J. Klovaitės. V. Klovos kūrinius dainavo konservatorijos studentai — Z. Ivanauskas, R. Kundrotaitė, V. Kurnickas, R. Preikšaitė, Z. Žakelis ir konservatorijos absolventas A. Barniškis.

PIENAS LIETUVOS ŪKIUOSE

Praėjusiais metais Lietuvos ūkiuose iš karvės primelžta po 3142 kg pieno. 165 kg daugiau negu 1982 m. Atitinkamai buvo didesni galvijų ir kiaulių priesvoriai.

"Tiesa" giriasi ir planuoja, kad 1990 m. Maisto programoje numatyta iš karvės primelžti 3650 kg pieno. Viena svarbiausių sąlygų tokiam produktyvumui pasiekti — turėti užtektinai gerų ir įvairių pašarų. "Tiesa" čia pat verkia, kad pašaro kokybė prasta. Daugelyje ūkių stokojama pašarų. Primelžimus lemia pašarų kiekis ir kokybė. Svarbu gauti didžiausius primelžimus iš pačių geriausių karvių. Šias karves reikia ko ilgiau išsaugoti. Pirmaujančiuose veislininkystės ūkiuose geriausioms karvėms derėtų pastatyti naujus, ypatingus tvartus, kuriuose jos būtų šeriamos geriausiais pašarais.

JUNGTINIS DŪDŲ ORKESTRAS

Gegužės mėnesio pabaigoje buvo surengta Kaune pučiamųjų orkestrų šventė "Linksmosios triūbos". Koncertas įvyko senųjų ąžuolų paunksmėje, Kauno Dainų slėnyje. Užgrojus jungtiniam dūdų orkestrui, net ąžuolų šakos linkę.

Šventėje dalyvavo apie tūkstantis miesto šokėjų ir muzikantų, taip pat svečiai iš Vilniaus ir Panevėžio. Grojo Kauno koncertinis pučiamųjų instrumentų orkestras "Ąžuolynas", Antano Sniečkaus politechnikos instituto liaudies pučiamųjų orkestras "Politechnika", "Inkaro" gamyklos nusipelnęs vienetas —pučiamųjų orkestras "Inkaras" ir kiti. Sukosi pramoginių šokių vienetų poros — "Viesulo", "Sūkurio", "Rylio" ir kitų.

Šventės meno vadovas ir vyriausias režisierius — artistas A. Radzevičius.

"TIESA" VIS BARASI

"Šiemet didesnės priežiūros reikalauja kultūrinės ganyklos. Žolė dėl sausų orų buvo ne tokia vešli, todėl ją reikia naudoti kuo taupiau.

Itin atidžios globos reikalauja bulvės. Rūpestingi jų augintojai vadovaujasi taisykle: praėjo kelios dienos po bulviasodžio — pradėk priežiūrą. Tačiau ir šį pavasarį neišvengta klaidų: bulviasodis buvo baigiamas, o anksčiausiai apsodinti plotai stovėjo neliesti. Tad nenuostabu, kad šiuose sodiniuose pirmiau sužaliavo piktžolės. Gero bulvių derliaus galima tikėtis tik tada, kai sodiniai dažnai purenami ir bulvės kaupiamos.

Pastaraisiais metais nepakankamai kovota su piktžolėmis šakniavaisių ir kukurūzų laukuose. Labai gera priemonė kovai su piktžolėmis — juodieji pūdymai. Tačiau pasiteisina jie tik tuomet, kai nuolatos sąžiningai dirbami. Deja, kai kur pūdymai apleisti, juose vešliai sužaliuoja piktžolės, ir naudos iš jų mažai. Juodieji pūdymai iš tikrųjų turi būti juodi.

Augalų apsaugos tarnyba įspėjo, kad šiemet anksčiau pasirodė augalų kenkėjai — runkeliuose, linuose ir kai kuriose daržovėse. Ligos puola ir javus. Reikia atidžiai stebėti pasėlius ir laiku juos apipurkšti".

DVIRAČIŲ MARATONAS

Gegužės mėnesį Lietuvoje pirmą kartą įvyko dviračių maratonas. Jį surengė Lietuvos kūno kultūros ir sporto komitetas bei dviračių sporto federacija. Jo dalyviai nuvažiavo 80 kilometrų — nuo Panevėžio iki Šiaulių.

Be šio maratono dar vyko daugiadienės dviračių lenktynės "Aplink Lietuvą", įprastinės varžybos "Ereliukais" ir "Kregždutėmis".

Maratone pavyzdį parodė dviračių sporto veteranai. Jų buvo daugiausia. Jie nepabūgo stipraus priešinio vėjo nei įkyraus lietaus. Maratono rengėjai, manydami, kad dviratininkai važiuos 15 kilometrų per valandą, gerokai klydo. Greitis buvo dukart didesnis. Seniausias maratono dalyvis buvo 65-erių metų Antanas Juodžbalis. Jis sėkmingai įveikė šį maratono nuotolį, stebindamas kitus dviratininkus savo ištverme ir jaunatviška nuotaika.

Kitas dviračių sporto veteranas Kazys Paršaitis, sulaukęs penkiasdešimt metų amžiaus, startavo daugiadienėse lenktynėse "Apie Lietuvą" ir sėkmingai jas baigė.

Vyresnieji dviratininkai įtikina, kad važiuoti dviračiu amžius nesvarbus.

GYDYMO ĮSTAIGOS LIETUVOJE

"Tiesa" giriasi, kad Lietuvos kaimuose yra 1023 felčerių ir akušerių punktai, 208 ambulatorijos. Tai naujo tipo medicinos įstaigos kaime, kuriose dirba trijų-keturių specialybių gydytojai. Ypač garsėja Dotnuvos ambulatorija, kuriai vadovauja gydytoja S. Margevičienė. Neatsilieka Kaišiadorių rajone Žiežmarių ambulatorija, vadovaujama gydytojos A. Šumskienės. Geru darbo sutvarkymu ir darbo rodikliais pasižymi Alytaus rajono Butrimonių, Plungės rajono Alsėdžių bei Šilalės rajono Pajūrio ambulatorijų medikai.

"Tiesa" rašo, kad ambulatorijos pradėtos statyti 1970 m. Iš planuotų pastatyti 80 ambulatorijų — dirba tik 48. Rašoma, kad šiemet pradės veikti dar 13 šių medicinos įstaigų. 1985 m. planuojama pastatyti dar 19 kaimo ambulatorijų.

Mes žinome, kad komunistinėje santvarkoje nei vienas darbas ar planas nepraeina sklandžiai. Visuomet daug trūkumų ir nesusiklausymo. "Tiesa" verkšlena, kad būtina atkreipti dėmesį į tai, kad ne visur reikiamai rūpinamasi šių medicinos įstaigų statyba ir įkūrimu. Švenčionių, Kėdainių, Šalčininkų rajonuose nebuvo laiku atiduotos naudojimui ambulatorijos. Kelia susirūpinimą atsiliekantys ambulatorijų statybos darbai Mažeikių, Kėdainių, Kretingos ir Ukmergės rajonuose. Šias klaidas turi ištaisyti rajonų vykdomieji komitetai kartu su statybos organizacijomis.

POILSIO VIETOS

Druskininkų miškų ūkis turi 8 poilsio vietas. Kai kurios švarios ir tvarkomos gerai. Rašoma, kad gražiai sutvarkyta poilsio vieta prie Latežerio, ir poilsiautojai labai patenkinti.

Varėnos rajone yra net 17 poilsio vietų. Keliaujant jose sustojama poilsiui arba atvažiuojama savaitgaliui. Poilsio vieta prie Spenglos priklauso Valkininkų miškų ūkiui. Gaila, bet jos aplinka nedžiugina poilsiautojų. Kitaip ir būti negali, nes ir miškų ūkio kiemas nesutvarkytas. Čia ir vėl komunistų santvarka.

SODININKYSTĖ LIETUVOJE

Sodininkystė Lietuvoje turi senas tradicijas ir yra labai reikšminga žemės ūkio šaka. Lietuvoje sodai užima 54,2 tūkstančių hektarų. Kai kuriuose ūkiuose jų kasmet įveisiama po 1500 hektarų. Vidutiniškai per metus sodai sunokina po 150-200 tūkstančių tonų vaisių.

"Tiesa" moko sodininkystės ir ūkio vadovus, kaip prižiūrėti turimus sodus. Sako, kad yra labai svarbu nedaryti klaidų, įveisiant naujus. Tam tikslui turi pasitarnauti mokslo pažanga ir gerai organizuotas socialistinis lenktyniavimas. Atrodo, kad komu-

nistinėje santvarkoje socialistinis lenktyniavimas tik ir padeda dar šiek tiek žengti pirmyn. Jei nebūtų lenktyniavimo, viskas būtų apleista, ir bado šmėkla pažiūrėtų į akis. Nors jau praėjo 40 metų po karo, bet vis dar trūksta būtinų naudojimui dalykų, o maisto reikia stovėti eilėse.

VAISTAŽOLĖS

Lietuvos miškuose ir laukuose auga daug vaistingųjų augalų. Jų ypatingai daug užtinkama Dzūkijoje. Žiemos metu mokyklose moksleiviai yra paruošiami jas rinkti. Daromos vaizdinės priemonės, padedančios geriau pažinti vaistažoles, atsiminti jų vardus ir rinkimo būdus. Vaistažolių rinkimas prasideda jau kovo mėnesį, kada yra renkami beržų pumpurai. Kada pradeda žydėti, žaliuoti medžiai ir krūmai, einama į laukus ir miškus. Mokiniai renka net trisdešimt rūšių vaistinguosius augalus: puplaiškius, gysluočius, apynius, ugniažoles, lakišius, meškauogę, pupalaiškį trilapį, kraujažolę paprastą, čiobrelį paprastą, pakalnutę paprastą, mėtelę, drignę juodąją, papartį kelminį, vilkdalgį vokietinį, ajerą, genecijoną geltoną, valerijoną vaistinį ir kt. Žiedus — arniko, ramunėlės, liepos mažalapės, šalpusnio, šeivamedžio juodojo ir kt. Žieves — šalteksnio paprastojo, putino paprastojo ir kt. Vaisius — kmyno paprastojo, mėlynes, kadagio paprastojo ir kt.

Pavyzdžiui, pernai Marcikonių moksleiviai surinko per 6700 kilogramų vaistingųjų augalų. Septintos klasės mokinys Jonas Marcevičius surinko net 658 kilogramus vaistažolių. Devintokė Dalia Marcevičiūtė — 607 kilogramus. Daugiau kaip 1700 kilogramų vaistingųjų augalų surinko bendrai aštuntoji klasė.

Lietuvoje vaistingieji augalai pradėti tyrinėti 1781 m., kada iš Gardino atvažiavo į Vilnių E. Gilibertas. Vilniuje jis įsteigė botanikos sodą ir įveisė daug vaistingųjų augalų. 1806 m. Vilniaus universitete pradėtas skaityti specialus kursas apie vaistinguosius augalus. Gydymui buvo vartojami daugiausia Lietuvoje augą vaistiniai augalai, todėl buvo reikalas supažindinti Lietuvos žmones. Vartojant natūralias vaistažoles gydymui, reikia laikytis nurodomo kiekio, nes jų tarpe yra mirtingai nuodingų.

Lietuvoje laukinių vaistažolių rinkimas pramoniniu mastu labiausiai paplitęs Vilniaus krašte. 1883 metais Švenčionyse įsteigta vaistažolių perdirbimo įmonė.

SUGRĮŽIMAS

O Viešpatie, sugrįžtu pas Tave,
Tamsioj nakty paklydus.
Priglausk kaip tikrą dukrą vėl mane,
Skaudžias žaizdas išgydęs.

Priimk atgal, o Viešpatie brangus,
Leisk su Tavimi sueiti.
Aš žemėje palieku visus draugus —
Tavy turiu tik viltį.

Juk Tu žinai, kad laimė tarp žiedų...
Širdy man buvo gera, gera...
Bet melas išvogė man daug turtų,
Įpiršęs nuodingąjį nektarą.

Jis nunešė kryželį paslapčia,
Man nuo širdies pavogęs.
Joje ir kūdikio karšta malda
Paliko be pastogės.

Gyvenimas atrodo tuštuma,
Lyg tamsi, juoda naktis...
Vėl netikėtai palietei mane
Malonės savo spinduliu.

Dabar vėl grįžau, Dieve, pas Tave,
Tamsioj nakty paklydus, —
Priglausk kaip tikrą dukrą vėl mane,
Skaudžias žaizdas išgydęs.

Šį eilėraštį perspausdiname iš "Aušros" 39(79) nr. Ten prie jo pridėta tokia pastaba: "Šį eilėraštį improvizavo S. Nėris prieš mirtį. Jį užrašė ją slaugiusi medicinos sesuo, nes pati poetė jau nepajėgė rašyti".

Paliekame spręsti patiems skaitytojams. Salomėja Nėris, be abejo, yra viena didžiausių mūsų poečių, bet ji turbūt visuomet pasiliks kontroversinė asmenybė dėl savo santykių su komunizmu. Vieni ją smerkia, kiti (pvz., prel. M. Krupavičius ir kan. M. Vaitkus) ją teisino ir gynė. Būdama be galo jautri, ji daug kentėjo ir blaškėsi.

ŽEMAIČIŲ KAPINĖS

Nutilo raudos — verkiančių dejonės.
Jau niekas jūsų poilsio nedrums...
Paliko jus net mylimiausi žmonės...
Tokia pati dalia skirta ir mums.

O kryžiai budi — dieną naktį saugo,
Lydėję jus gyvenimo keliu...
Ištikimesnio ir geresnio draugo
Visam pasauly rasti negaliu...

Ramiai ilsėkit... šviesios žvaigždės rymo,
Ir kryžiai vis kas naktį čia budės.
Pušų graudaus, liūliuojančio ošimo
Ir ilgo poilsio jums nieks nepavydės.

Kapų tyla... ir švelnios gėlės žydi,
Ir mus, ir jas mirtis vienodai lydi.

ŽEMAIČIŲ KRYŽIAI

Į mūsų žemę šaknimis įaugę,
Viršūnę keldami ligi dangaus,
Jūs kviečiat širdį vargstančio žmogaus
Į ateitį laimingą, ramią, saugią.

Žemaičių kryžiai, kryžkelių sargai,
Ištikimieji vargo žemės broliai...
Kiek ašarų jūs matėt ligi šiolei,
Gilių žaizdų, negyjančių ilgai...

O, nepalikit niekad mūsų krašto,
Tėvų sodybų, klonių, pakelių.
Kas laimins triūsą mūs dienų tylių,
Kam paaukosim savo darbų naštą?

Sakyki, sese, kam gi tu guodies,
Kai gilų liūdesį kenti širdies?

IŠ "LAIDOTUVIŲ" CIKLO

Jau saulė leidžias... Vakaro tyla —
Iš mėlynų gelmių lyg rūkas krinta...
Joje ištirpo skausmas ir gėla,
Pabudo siela, pančiais surakinta.

Aukštyn! Į Saulę šaukia ilgesys.
Ten, kur juodi šešėliai nepasiekia.
Kas šito šauksmo mirdami klausys,
To rankoj žvakę, Angele, uždeki.

Ateis prie vartų, tyliai pasibels
Procesijos be galo ilgos, ilgos.
Kas tuos vartus į šviesą man atkels,
Gyvenimo saulėlydžiui sužvilgus?

O neužgeski, mano žiburėli,
Kol angelai pakvies, vartus atkėlę.

ŠAULYS

Kiek daug erdvės viršūnėse kalnų!
Dangaus gelmių alsavimas čia girdis...
Kas drumsčia jį plasnojimais sparnų?
Eikli strėlė tuoj pervers paukščio širdį.

Ir nieks tada nebeužstos žvaigždžių,
Ir netrukdys aukštyn į saulę kilti.
Širdis pilna troškimų taip didžių,
Bet vieną Žvaigždę seka — savo Viltį.

Ir veda ji per prarajas kalnų,
Kur klonių triukšmo atgarsis nesiekia...
Jos vedamas aš kilti mėginu,
Ir nesuriš sparnų man niekad niekas.

Trapus ir silpnas siekiu aš dangaus,
Dvasia manoji niekam nevergaus.

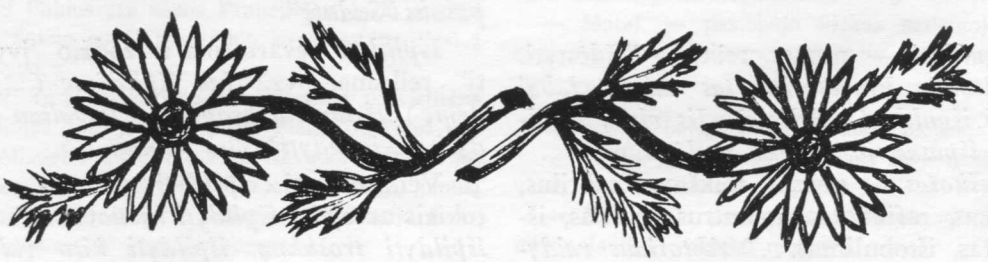

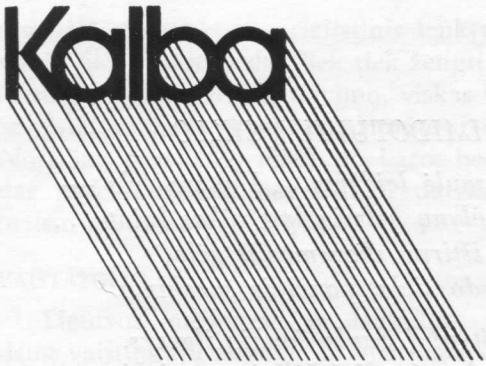

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

KALBOS TAISYMAI

įprotis skirtinas nuo *papročio*. Įprotis (vok. *Gewohnheit*, rus. *privyčka*) yra individualinis dalykas, o *paprotys* (vok. *Sitte*, rus. *obyčaj*) yra visuomeninio pobūdžio reiškinys. Pvz.: *Kai kurie vaikai turi blogų įpročių. Lietuviai gerbia savo papročius ir tradicijas.*

įsimylėti į ką — įsimylėti ką: *Jis be galo įsimylėjęs į tą merginą* (=*tą merginą*).

įsisavinti. Dabar Lietuvoje, veikiant svetimoms įtakoms, gana plačiai vartojamas žodis *įsisavinti*, kur daug geriau tiktų *išmokti, suvokti, priprasti, prisitaikyti, virškinti* ir t.t., pvz.: *Mokiniai jau neblogai įsisavino* (=*išmoko*) *visus dėstomus dalykus. Turėtume geriau įsisavinti* (=*suvokti*) *sporto reikšmę žmogaus sveikatai. Jau būtų laikas įsisavinti naujus metodus* (=*priprasti, prisitaikyti prie naujų metodų*). *Atvėsusi duona geriau įsisavinama* (=*virškinama*).

įsitėmyti — įsidėmėti, įsižiūrėti.

įsivaizdinti — įsivaizduoti.

iš kalno (lenk. *z góry*) — iš anksto: *Aš tau užmokėsiu iš kalno* (=*iš anksto*).

išeina — nevart. reikšme "vadinasi, taigi": *Išeina* (=*Vadinasi*), *kad tik aš čia kaltas.*

išguldyti — nevart. reikšme "išdėstyti, išpasakoti": *Profesorius tas mintis labai aiškiai išguldė* (=*išdėstė*). *Jis viską išguldė* (=*išpasakojo*), *nieko neslėpdamas.*

išieškotas — nevart. reikšme "subtilus, meniškas, rafinuotas, įmantrus, puikus, išdailintas, ištobulintas..." *Aktoriaus vaidyba buvo išieškota* (=*puiki, tobula, subtili*). *Autoriaus stilius buvo išieškotas* (=*išdailintas, įmantrus*). *Dailininko kūrinių formos labai įvairios, išieškotos* (=*meniškos, ištobulintos*).

Tas "išieškotas", šia prasme vartojamas, mūsų kalboje atsirado, verčiant rusiškąjį būdvardį *iziskannyj*. Lietuvių kalboje veiksmažodis *išieškoti*, iš kurio padarytas minėtas dalyvis, visai ką kita reiškia, pvz.: *Išieškojau visus kambarius, bet nesuradau. Iš jo bus sunku visas skolas išieškoti.*

iškila — iškyla: *Vakar skautai buvo išvykę į iškilą* (=*iškylą*). Iš veiksmažodžių *migti, kilti, rišti, tikti, tvinti, sujusti, skristi* daromi daiktavardžiai su ilgaisias *y, ū*: *įmygis, pokylis, sąryšis, santykis, potvynis, sąjūdis, sąskrydis* ir t.t.

išnuomuoti — išnuomoti.

išoriniai priev. — iš išorės: *Išoriniai* (=*Iš išorės*) *tas obuolys dar gražiai atrodė, bet viduje jau supuvęs.*

išpildyti — nevart. reikšme "atlikti, įvykdyti". Tas *išpildyti* mūsų kasdieninėje kalboje taip įsigalėjęs, kad atrodo, jog įvairių programų pranešėjai ar pranešėjos kito žodžio ir nežino. Koncertų ir kitokių iškilmių metu nuolat nuo scenos sklinda pranešėjų žodžiai: *Dabar orkestras išpildys Beethoveno simfoniją. Dabar solistas išpildys ariją iš operos... Dabar tautinių šokių grupė išpildys Sadutę...* Taip ir pagalvoji: kas tą Sadutę kuo nors pripildė, kad ją reikia vėl "išpildyti"... Vietoj to "išpildyti" (tai yra vertimas iš rusų *ispolniat'* arba *ispolnit'*) galima sakyti *atliks*, bet būtų dar geriau nevartoti visuomet to paties žodžio, bet pasakyti kaip nors įvairiau, pvz.: *Orkestras pagros Beethoveno simfoniją. Solistas padainuos ariją. Tautinių šokių grupė pašoks "Sadutę".*

Išpildyti nevartotina ir žodžio "įvykdyti" reikšme, pvz.: *Jau išpildėme* (=*įvykdėme*) *užsibrėžtą programą. Pagaliau išpildyti* (=*įvykdyti*) *visi planai.*

Veiksmažodį *išpildyti* galima vartoti tokiais atvejais: *išpildyti kieno nors norus, išpildyti troškimą, išpildyti kito valią...*

Taip pat vartotina ir sangrąžinė šito veiksmažodžio forma: *išsipildė mano svajonės.*

išpirkti — nevart. reikšme "atlyginti, kompensuoti": *Visus jo nusikaltimus išpirko (=atlygino, kompensavo) tas herojškas jo artimo meilės darbas. Visus mokytojo vargus išperka (=atlygina) mokinių uolumas ir pastangos ką nors išmokti.*

išpulti — nevart. reikšme "tekti, pasitaikyti, tikti, derėti, būti": *Rytoj išpuls (=teks) man budėti. Čia, kaip tyčia, išpuolė (=pasitaikė) sekmadienis. Kiek jam išpuola (=priklauso) algos? Taip neišpuola (=nedera, netinka) daryti. Kada šiais metais išpuola (=bus) Velykos?*

išrišti — nevart. reikšme "išspręsti, išnagrinėti": *Mes dar vis negalime išrišti (=išspręsti) šio klausimo.*

išsemti — nevart. reikšme "išnaudoti, baigti spręsti": *Visos galimybės jau išsemtos (=išnaudotos). Susirinkimo darbotvarkė jau išsemta (=baigta spręsti).*

iššaukiantis — įžūlus, provokuojantis, keliantis norą prieštarauti, akį rėžiantis: *Jo kalba buvo iššaukianti (=įžūli, provokuojanti). Solistė buvo apsivilkusi iššaukiančia (=provokuojančia, akį rėžiančia) suknele. Jo elgesys buvo iššaukiantis (=įžūlus).*

iššaukti — nevart. reikšme "sukelti": *Sakoma, kad užterštas oras gali iššaukti (=sukelti) vėžį. Paskaitininko mintys iššaukė (=sukėlė) didelį susidomėjimą.*

▪ Popiežiaus Jono Pauliaus II biografijos "God's Broker" autorius Anton Gronowic įvėlė tiek netikslumų, kad ją išleidusi Richerdson-Snyder leidykla nusprendė knygą išimti iš rinkos.

▪ Europos parlamento nauju pirmininku išrinktas žymus prancūzų politinis veikėjas, buvęs ministeris pirmininkas Pierre Pfimlin, krikščionis demokratas.

▪ Naujasis Prancūzijos ministeris pirmininkas Laurent Fabius yra senos Prancūzijos žydų šeimos narys. Šeima po II pasaulinio karo yra perėjusi į katalikybę.

▪ Šv. Tėvo sušauktoje konsistorijoje patvirtintas sprendimas paskelbti šventuoju Pietų Amerikos vienuolį Miguel Fabres Cordero, Ekvadoro gyventoją, krikščioniškųjų mokyklų vienuolijos narį, gimusį 1854 m., mirusį 1910 m. Ispanijoje. Šio naujo šventojo kanonizacija — spalio mėnesį.

Šypsuliai

Pirmo skyriaus mokinys į klausimą, kokia mums yra nauda iš vandens, pagalvojęs taip atsakė:

— Jeigu nebūtų vandens, tai žmonės neišmoktų plaukti, o tada daug žmonių, nemokėdami plaukti, prigertų.

*

Du vokiečiai, pramokę anglų kalbos, užėjo Amerikoje į restoraną, atsisėdo prie staliuko ir vienas sako gėrimų padavėjui:

— Bartender, two Martinis!

Padavėjas paklausia:

— Dry?

— No, zwei! — drąsiai atsako vokietis.

*

Nudistų pliaže klientas priekaištauja jį aptarnaujančiam padavėjui:

— Dėl ko jūs taip neaiškiai kalbate, aš nieko nesuprantu!

— Ką gi aš galiu padaryti, — aiškinasi padavėjas, — mano burna pilna monetų.

*

Du smarkiai pasigėrę vyrai rėpliojo visom keturiom tarp geležinkelio bėgių.

— Kiek daug laiptelių turi šie laiptai! — skundžiasi vienas.

— Ir turėklai labai žemi, — priduria antras.

*

Du keliautojai mato Amazonės džiunglėse, kaip vietinis gyventojas veda prie bedugnės savo žmoną su akmeniu, pririštu po kaklu.

— Matai, — pastebėjo vienas keliautojas, — kaip pas juos suprastintas skyrybų klausimas.

*

Mokytojas bara mokinį, įpratusį meluoti:

— Ką sakytum, jeigu už visas savo melagystes vieną rytą atsibustum pragare?

— Pirmiausia pasakyčiau: "Labas rytas, pone mokytojau", — atsakė mokinys.

*

Gydytojas, apžiūrėjęs pacientą, jam sako:

— Man labai sunku pasakyti, kokia liga tamsta sergi. Gal čia bus kaltas alkoholis.

— Gerai, daktare, tai aš ateisiu kitą kartą, kai tamsta būsi blaivus.

*

Motina su savo penkerių metų dukryte iš miesto nuvažiavo į kaimą pas gimines jų ūkyje paatostogauti. Mergytė žaidė kieme. Staiga atbėga pas mamą ir sako:

— Mama, maži paršiukai parvertė ant žemės didelį paršą ir nuo jo krūtinės sagas trauko!

*

Vienas vyras, parėjęs iš operos, labai išgyrė Renatos Tebaldi dainavimą, girdint mažai žinomai dainininkei.

— Baisus čia daiktas, — su panieka ištarė dainininkė, — jeigu aš turėčiau tokį balsą, kaip ji, tai ne taip dainuočiau!

*

Paplūdimyje susitiko dvi draugės. Viena klausia, koks šiandien vanduo.

— Nuostabus, — atsako antroji, — pilnas vyrų!

*

Susitiko du draugai. Vienas sako:

— Šiandien aš radau pasagą. Ar žinai, kad tai reiškia laimę?

— Kokia čia laimė, — atsako antras, — dabar vargšas arkliukas turės vaikščioti basas.

*

Vienoje įstaigoje buvo sekretorė, kuri labai dažnai, užsikniaubusi ant stalo, miegodavo. Direktorius kartą ją už tai labai rimtai įspėjo.

— Matote, pone direktoriau, — teisinosi sekretorė, — namie aš turiu mažą vaikutį, kuris man neduoda miegoti.

— O, tai puiku! — pradžiugo direktorius, — rytoj jūs atsineškite tą vaikutį į įstaigą.

*

Aktorius, grįžęs iš gastrolių, giriasi savo kolegai:

— Tai buvo tikras triumfas. Koncertavau atvirose aikštėse, o publika nuolat plojo.

— Tai buvai laimingas, — atsakė draugas, — kitą savaitę jau taip nebūtų buvę.

— O dėl ko?

— Mat oro biuras pranešė, kad kitą savaitę atšals oras, tai nebus uodų.

Trumpai iš visur

▪ Vysk. Paulius Baltakis, lietuvių pranciškonų provinciolas, yra naujas išeivijos lietuvių vyskupas. Gimęs 1925 m. sausio 1 d. Troškūnų par., Panevėžio apskr. Mokėsi Anykščiuose. Vokiečių buvo išvežtas darbams į Suomiją, vėliau pateko į Norvegiją, o karo pabaigoje — į Belgiją. Į pranciškonus įstojo 1946 m. Kunigu įšventintas 1952 m. rugp. 24 d. Ilgesnį laiką darbavosi Toronto Prisikėlimo parapijoj. Daug dirbo su jaunimu. Suorganizavo "Aušros" sporto klubą, ruošė jaunimo stovyklas savo įsteigtoje Wasagos stovyklavietėje.

▪ Vatikanas pareiškė, kad britų autoriaus D. Yallop knyga "In God's Name", kurioje tvirtinama, jog popiežius Jonas Paulius I tevaldęs Bažnyčią tik 33 dienas, buvęs 1978 m. nunuodytas, yra absurdiška fantazija. Knygoje labiausiai kaltinamas arkiv. P. Marcinkus. Jis šią knygą pavadino melagingu šlamštu.

▪ Šveicarijon birželio 12 d. nuvykęs popiežius Jonas Paulius II įvairius to krašto miestus lankė 6 dienas. Jis pasakė kalbą Pasaulio Bažnyčių Taryboje, kuri apima daugiau kaip 300 Bažnyčių, veikiančių 100 kraštų, turinčių apie 400 mil. krikščionių. Pažymėjęs, kad yra skirtumų tarp katalikų ir jų, popiežius išryškino stiprų ekumeninį sąjūdį katalikybėje ir pabrėžė vienybės reikalą. Priminė ir Romos vyskupo autoritetą Bažnyčioje. Pabrėžė reikalą dirbti išvien, siekiant socialinio teisingumo ir taikos. Drauge pareiškė, kad ne Bažnyčios reikalas kištis į vyriausybės formą, kokią gyventojai pasirinko. Generalinis Pasaulio Bažnyčių Tarybos sekretorius kun. Philip Potter savo kalboje pabrėžė didesnio bendradarbiavimo reikalą tarp katalikų ir protestantų, siekiant socialinės gerovės ir krikščionių vienybės. Popiežius Šveicarijoje pirmas Mišias turėjo Lugano mieste, kur buvo susirinkę apie 20.000 žmonių.

▪ JAV-se yra 33 katalikų arkivyskupijos, 142 vyskupijos, trys Rytų Apeigų egzarchatai ir kariuomenės ordinariatas. Už JAV žemyno ribų dar yra katalikų arkivyskupija ir keturios vyskupijos Portorike ir po vieną Carolin-Marshall salose, Guame ir Virgin salose.

▪ Šveicarijoje, Genevoje, gegužės 25 d. pasirašytas susitarimas tarp bankrutavusio Ambrosiano banko kreditorių ir kitų bankų bei finansinių institucijų. Vatikano bankas gera valia, nors nebūdamas teisiškai įpareigotas, sutiko kreditoriams išmokėti 250 mil. dol. Vatikano bankas buvo davęs paskolą Ambrosiano bankui ir buvo sutarta, kad bus grąžinta šveicarų franko kursu. Italų lirai labai nu-

smukus, grąžinant Vatikanui franko kursu, suma buvo gerokai padidėjusi. Be to, Vatikano banko valdytojas arkiv. P. Marcinkus buvo išdavęs rekomendacinius laiškus Ambrosiano bankui, bet jie lemiamos finansinės reikšmės neturėjo. Tačiau Vatikanas, kreditoriams teisiškai atsisakant nuo bet kokių naujų reikalavimų, gera valia sutiko sumokėti 250 mil. dol. Vatikano bankas buvo sutelkęs daugiau santaupų kai po susitarimo su Italija (konkordato, 1929 m.) buvo vyriausybės sumokėta dalis vertės už valstybės perimtas bažnytines nuosavybes.

▪ Kardinolų, galinčių rinkti popiežių, skaičių Paulius VI nustatė — 120. Sulaukę 80 m., balsavimo teisę praranda. Kai kuriems kardinolams sulaukus daugiau kaip 80 m., o kai kuriems mirus — dabar iki pilno skaičiaus trūksta daugiau kaip 20 kardinolų, ir popiežius gali paskirti naujų kardinolų.

▪ Šveicarų teologui kun. Hans Urs von Baltasarui suteikta vadinamoji Pauliaus VI premija už nuopelnus religijos mokslui ir šios srities tyrimams. Premija — 60.000 dol. Įteikimas — birželio 23 d. Laureatas pasiryžo sumą paskirti tolimesniam religijos mokslo ir tyrimų plėtimui.

▪ Popiežius Jonas Paulius II šv. Kirilo šventės proga atvykusią, stačiatikių arkivyskupo Angelarijaus vadovaujamą, Makedonijos socialistų respublikos stačiatikių delegaciją priėmė specialioj audiencijoj.

▪ San Salvadore penki buvę kariai, kurie 1980 m. buvo nužudę keturias amerikietes misininkes vienuoles, nubausti aukščiausia bausme — po 30 m. kalėjimo.

▪ Oksfordo universiteto mokslininkai — astrofizikai C. J. Humphreys ir W. G. Waddington paskelbė britų žurnale "Nature", kad, remiantis Šv. Rašto duomenimis, gamtamokslio tyrimais, įvykusiu mėnulio užtemimu, galima nustatyti, kad Kristaus mirtis įvyko balandžio 3 d., 33 m. po Kristaus gimimo.

▪ Tarp Šv. Sosto ir Italijos pasirašytuoju nauju konkordatu pripažįstama, kad Valstybė ir Bažnyčia yra laisvos ir suverenės kiekviena savo srityje. Italija pripažįsta Bažnyčiai pilną laisvę sielovados, auklėjimo, žmonių pagalbos, Evangelijos skelbimo, organizacijų, kulto, mokymo, jurisdikcijos bažnytinėje srityje. Religinis auklėjimas mokyklose nebebus privalomas. Katalikų tikėjimas nebebus laikomas valstybine religija. Konkordatas pasirašytas 1984 m. vasario 18 d.

▪ Graikijoje, Kretos saloje, įvyko katalikų ir stačiatikių mišrios komisijos dialogai teologiniais klausimais. Pagrindinė svarstymų tema: tikėjimas ir sakramentų bendrumas.

▪ Prezidentas Reaganas paskelbė, kad jis darys pastangų pakeisti JAV politiką žmonijos daugėjimo problemos atžvilgiu. Nebus duodama parama abortams. Ligi šiol JAV kasmet išleisdavo arti 240 mil. dol. gyventojų prieauglio kontrolės programoms.

▪ Vatikanas savo tarnautojams, kurių turi apie 1.800, pakėlė atlyginimus nuo 8 iki 20%.

▪ Vatikano muziejuje buvo atidaryta paroda paminėti 300 m. sukaktį nuo Vienos mūšio, kurio metu buvo sulaikytas turkų antplūdis į Europą. Parodoje buvo išstatytas dail. Mateikos paveikslas, vaizduojąs Vienos mūšį. Jo auksiniuose rėmuose tarp kitų herbų yra ir Vytis.

▪ Afrikoje, Azijoje ir Okeanijoje žymiai pagausėjo skaičius besiruošiančių tapti kunigais. 1961 metais ten klierikų buvo 4.440, o 1981 m. jau 10.100.

▪ Vakarų Vokietijoje suorganizuota maldų diena už persekiojamus tikinčiuosius Albanijoje. Ten komunistų vyriausybė ypatingai žiauriai persekioja tikinčiuosius. Koncentracijos stovyklose nuo kankinimų mirė 7 vyskupai, 64 kunigai ir apie 50 pranciškonų bei jėzuitų, taipgi 10 seminaristų ir apie 10 seselių vienuolių.

▪ Kroatija rugsėjo mėnesį mini 1300 metų sukaktį nuo krikščionybės įvedimo.

▪ Amerikiečiai 1983 m. suaukojo 64 bilijonus 930 milijonų dolerių 300.000 labdaros organizacijų. Tai rekordinis aukų kiekis, 8,1% didesnis negu 1982 m.

▪ Italijos prokuroras Antonio Albano, vedęs popiežiaus atentato 1981 m. gegužės 13 d. bylą, rado kaltais dar ir tris bulgarus: Antonovą, Aivazovą ir Vassilevą, skatindamas jiems iškelti bylą. Prokuroras rado, kad su bulgarų saugumu bendradarbiavo ir sovietų KGB.

▪ Vokietijoje 8000 jaunimo buvo susirinkę Drezdene maldos budėjimui su atvykusiu iš Prancūzijos Taizės ekumeninės bendruomenės vadovu Roger Schuetz. Budėjimas įvyko katalikų, vėliau protestantų katedroje, dalyvaujant kai kuriems Rytų ir Vakarų Vokietijos vyskupams.

▪ Kanados ukrainiečiai katalikai už milijoną dolerių nusipirko rūmus savo seminarijai. Rūmų kaina — 1.275.000 dol. Išmokėjimai turės būti atlikti trimis atvejais dar šiais metais. Rūmai yra Ottawoje, anksčiau priklausė augustinionams.

▪ Vakarų Vokietijoje veikianti "Kirche in Not" organizacija parengė Šv. Rašto knygą vaikams, kurios visame pasaulyje išplatinta daugiau negu 7 milijonai egzempliorių. Dabar išspausdinta vengrų kalba, baigiama spausdinti rusų ir ukrainiečių kalbomis. Bus išleistas vertimas ir čekų bei korėjiečių kalba. Ypač stengiamasi Šv. Raštą parūpinti kraštams, kur tikėjimas persekiojamas.

▪ Žemaičių Kalvarijon, dabar okupantų vadinamon Varduva, į atlaidus atvyksta žmonės ne vien iš Lietuvos, bet ir iš Latvijos, Estijos, Gudijos, Ukrainos, net iš tolimo Kazachstano. Nepaisant okupantų trukdymų, šiemet komunijų buvo išdalinta 22.000, net 2.000 daugiau negu pernai. Liepos 6 d. į atlaidus buvo atvykę 150 kunigų ir nesuskaitomos minios tikinčiųjų.

▪ Kanados vyskupų konferencijos pirmininkas vysk. Sherlock pasiuntė visoms parapijoms specialų laišką, kviesdamas įsijungti į maldos dieną už Lietuvą ir ta proga painformuoti apie Bažnyčios ir tikinčiųjų padėtį okupuotoje Lietuvoje.

▪ Religinio meno paroda, globojama arkivyskupijos, įvyks rugsėjo 23-26 d. Bismarko viešbuty, Čikagoje.

▪ Prancūzijoje birželio mėn. 38 vyskupai pasirašė Sovietų Sąjungos vyriausybei adresuotą peticiją pasisakydami prieš kun. A. Svarinsko ir kun. S. Tamkevičiaus kalinimą.

▪ Italijos 170 kunigų darbuojasi įvairiose pasaulio misijose.

▪ Vatikane popiežius Jonas Paulius II įteikė tarptautinę Pauliaus VI premiją šveicarų teologui Hans Urs von Baltasar, 79 m., kuris yra parašęs per 600 teologinių studijų.

▪ Vysk. Liudas Povilonis, Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratorius, birželio 29 d. atšventė auksinį kunigystės jubiliejų. Dabar turi 73 m. amžiaus. Gimęs Šilgalių km., Šimonių vls., Panevėžio aps. Būdamas 18 m., įstojo į marijonus. Vytauto Didžiojo universitete pasiekė bažnytinės teisės licenciato laipsnį, o Vilniaus universitete įsigijo matematikos diplomą. Kunigu įšventintas 1934 m. Devynerius metus redagavo vaikų laikraštėlį "Šaltinėlį", mokytojavo marijonų gimnazijoje. Su valdžios leidimu pastatė Taikos Karalienės bažnyčią Klaipėdoje, bet ją tie patys komunistai nusavino, jį pasodindami į kalėjimą, kur išbuvo keletą metų.

▪ Nikaragvos marksistinė vyriausybė ištrėmė 10 svetimšalių kunigų. Popiežius Jonas Paulius II dėl tų veiksmų prieš Bažnyčią pareiškė protestą. Katalikai, vadovaujami vyskupo, Nikaragvoj net suruošė prieš tai demonstraciją.

▪ Miunchene įvykusiose Vokietijos katalikų 88-se dienose liepos 5-8 d. dalyvių suplaukė 140.000. Daugiau kaip pusė buvo jaunimas iki 25 m. amžiaus.

▪ Mozambike partizanai nušovė italą kunigą misininką Olivo Torboli, 41 m. Jis ten darbavosi nuo 1962 m., talkindamas švietimo ir žemdirbystės projektuose.

▪ V. Vokietijoje išleisto maldų ir giesmių rinkinio "Gotteslieb" išpirko 14 milijonų egzempliorių.

▪ Kard. Bernardin, rugpjūčio mėnesį nuvykęs į Lenkiją, savo kelionės pabaigoje lankėsi Vatikane ir popiežių painformavo apie Lenkijos katalikų pajėgumą.

▪ Popiežius Jonas Paulius II norėjo aplankyti Lietuvą, tačiau okupantai nedavė leidimo. Popiežius rugpjūčio 25 d. pareiškė, kad ne tik jam nebuvo duotas leidimas, bet neleista Lietuvą aplankyti ir jo asmeniškam pasiuntiniui. Norėjo Lietuvoje dalyvauti, švenčiant 500 metų sukaktį nuo šv. Kazimiero mirties. Savo laiške Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkui vysk. L. Poviloniui popiežius pažymėjo, kad jam "nebuvo duotas džiaugsmas padaryti tikėjimo ir meilės piligriminę kelionę į Vilnių ir atsiklaupti pasimelsti prie šventojo Kazimiero karsto". Tačiau popiežius užtikrino lietuvius, kad jis už juos melsis. **J. Pr.**

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Albinas Baranauskas. PILIAKALNIO ŠEŠĖLIS. Romanas. Išleido Liet. knygos klubas 1984 m. Spaudė "Draugo" spaustuvė. Viršelis Jonės Karužaitės. 213 psl., kaina 8 dol.

Eduardas Cinzas. ŠVENTOJO PETRO ŠUNYNAS. Romanas. Išleido Ateities literatūros fondas 1984 m. Viršelis Danguolės Stončiūtės - Kuolienės. Spaudė "Draugo" spaustuvė. 234 psl., kaina 10 dol. Knygą galima gauti pas platintojus arba Ateities literatūros fonde, 10000 S. Bell Ave., Chicago, IL 60643.

PETRAS KARUŽA. Giesmės apie daiktus ir žmones. Margi žiedai. Ankstyvieji poezijos ir beletristikos bandymai. Straipsniai. Nekrologai. Atsiminimai. Redagavo Antanas Vaičiulaitis ir Bernardas Brazdžionis. Išleido Kazys Karuža 1984 m. Spaudė "Draugo" spaustuvė. Kieti viršeliai, 408 psl., kaina 15 dol.

Alfonsas Grauslys. JIEŠKAU TAVO VEIDO. Dvasinio ugdymo įtaigos. II papildyta laida. Išleido Prisikėlimo parapija Toronte 1983 m. Viršelį piešė Aldona Totoraitienė. 360 psl., kaina 10 dol. Knygą galima užsisakyti šiuo adresu: Prisikėlimo parapija, 1011 College St., Toronto, Ont., M6H 1A8, Canada.

Adolfas Damušis. ANTINACINĖ LIETUVIŲ REZISTENCIJA. Atspaudas iš "Tėviškės žiburių" 1984 m. 13, 15 ir 16 nr.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

Skelbiame XXVI straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui.

Suaugusiems siūlomos šios temos: 1. **Mūsų išeivijos religinio ir tautinio gyvenimo skersinis pjūvis** (angl. cross-section). 2. **Dėl ko šeimos skiriasi? 3. Pavyzdžio reikšmė ir galia.**

Jaunimui (iki 30 m. amžiaus) skiriamos temos: 1. **Moterų kova už lygias teises.** 2. **Dėl ko jaunimas nutolsta nuo religijos?** 3. **Iš kur kyla vaikų nesusipratimai su tėvais?**

Suaugusiųjų straipsniai turi būti ne ilgesni kaip 10 mašinėle rašytų puslapių, o jaunimo — ne mažiau kaip du mašinėle rašyti puslapiai (bet pageidaujama ir ilgesnių). Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu ir kartu su straipsniu į voką įdedamas uždaras vokelis su tikrąja autoriaus pavarde, adresu ir telefonu. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki kovo mėn. 15 dienos. Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" renginyje gegužės mėn. 5 dieną.

Suaugusiems numatytos tokios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 80 dol., IV — 70 dol. Jaunimui: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Vertinimo komisija, reikalui esant, gali ir kitaip paskirstyti premijas.

Premijų mecenatai: Juozas Vembrė — 200 dol., Jonas Veselka — 150 dol., Elena Antanaitienė — 100 dol., Ona Požarniukaitė — 100 dol., Veronika ir Jurgis Janušaičiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol.

EKSKURSIJA Į AUSTRALIJĄ

Mažas pakeitimas: išskrendame ne gruodžio 16, bet 15 d. Pakeliui tris dienas praleisime N. Zelandijoje, kur turėsime bent porą ekskursijų. Į Sydney atskrisime gruodžio 21 d. Čia, kas norės, galės pasilikti ilgiau, o kiti galės vykti pas gimines ar pažįstamus į kitus miestus. Lietuvių dienos bus Camberroje nuo Kalėdų iki Naujųjų metų. Iš Sydney Camberra netoli. Iš Sydney išskrendame atgal sausio 3 d. Pakeliui trims dienoms sustosime Havajuose. Į Čikagą grįžtame sausio 7 d. labai anksti rytą.

Nors spaudoje buvo skelbta, kad galima registruotis iki lapkričio 1 dienos, bet jeigu kas neturi pas ką apsistoti ir nori, kad užsakytume viešbučius, **tai turi jau dabar, kaip galima greičiau, pranešti** šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

Kelionė su viešbučiais N. Zelandijoje ir Havajuose kainuos iš Čikagos apie 2400-2500 dol., o iš Kalifornijos — trimis šimtais pigiau.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakaris. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.